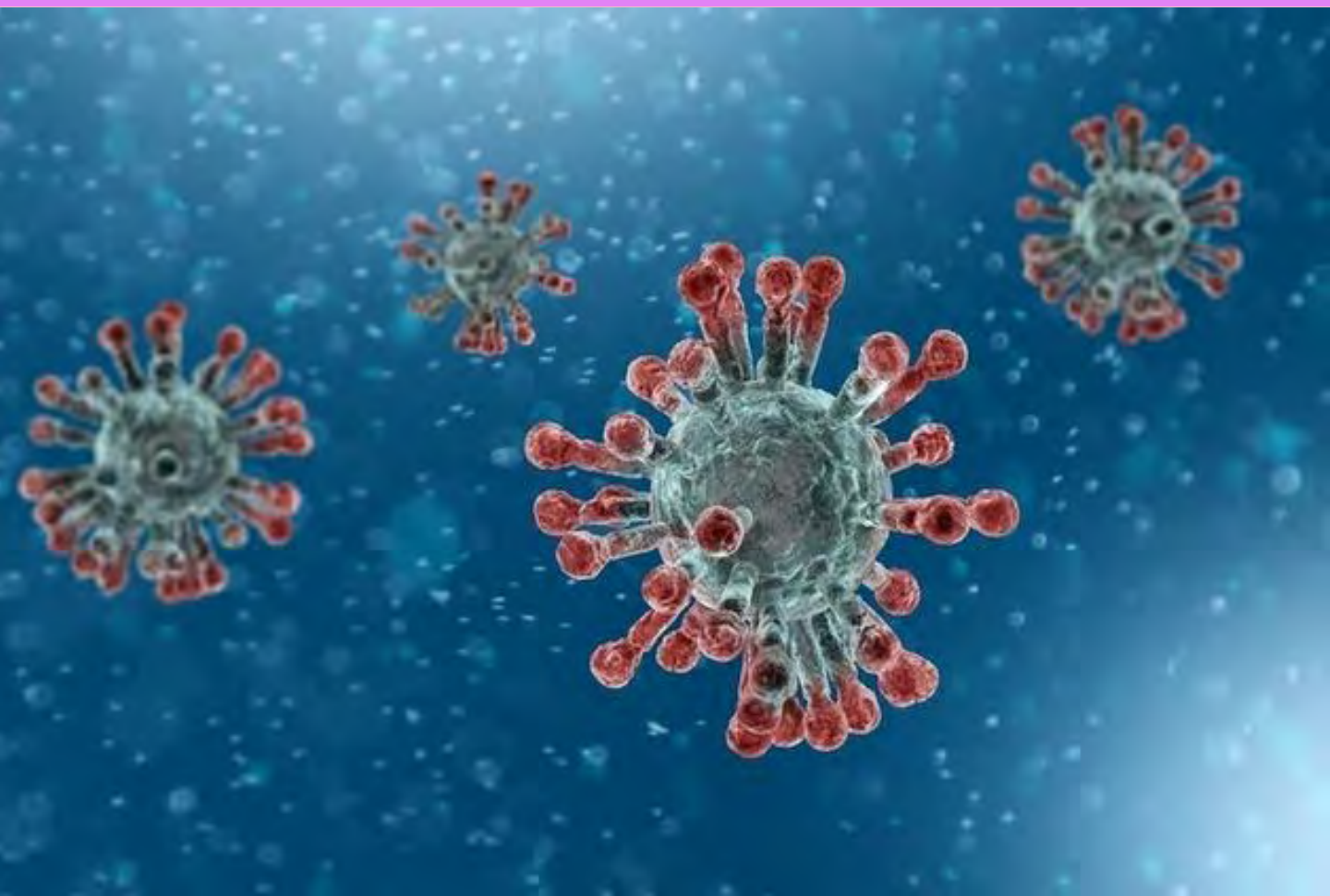

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 19 ฉบับที่ 213 เดือนพฤษภาคม 2563

- ◆ การประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภานำมาประเมินผลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
- ◆ เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
- ◆ โรคติดต่ออุบัติใหม่

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 19 ฉบับที่ 213

เดือนพฤษภาคม 2563

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2244 2067-8

โทรสาร 0 2244 2074

ที่ปรึกษา

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายมาณิศ อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสาวอุษา โฆษิตตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

นางสิวาพร

สุขเอียด

ผู้รวบรวม

นางสาวนารีลักษณ์

ศิริวรรณ

กองบรรณาธิการ

นายสิฐสร

กระแสรุ่งอรุณ

นายจันทรม

สีหาบุญดี

นางสาวปิยะวรรณ

ปานโต

นางสาววิมลรักษ์

ศานติธรรม

นางสาวปรียวรรณ

สุวรรณสุนย์

นางสาววิจิตรา

ประยูรวงษ์

นางสาวอัญชลิ

จวงจันทร์

นางสาววิลาสิณี

ฉายรัตน์ตระกูล

นายคณาธิป

ไถยชน

ฝ่ายจัดพิมพ์

นางสาวธัญธิดา

หาเรือนศรี

นางณัฐชานันท์

หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภักก์ัญญา

มากห้องไทร

นางสาวนวลละออง

พรแก้ว

บทบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านทุกท่าน ตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคมที่ผ่านมาจนกระทั่งมาถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งประชาชนไทยทั้งประเทศและประชากรทั่วโลก ได้เผชิญกับภัยพิบัติซึ่งกระทบเป็นวงกว้างคือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Coronavirus Disease 2019) หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) กันอย่างถ้วนหน้า โดยในช่วงเดือนมีนาคมพบอัตราการแพร่ระบาดมีสูง จากคนสู่คนโดยการ ไอ จาม หรือสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ป่วย ส่งผลให้มีการเสียชีวิตของผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาเป็นจำนวนมาก ซึ่งวิธีการป้องกันโรคที่ดีที่สุดคือ “กินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ และสวมหน้ากากอนามัย” ตลอดจนประชาชนไทยทุกคนต้องมีวินัยต่อตนเอง ต่อครอบครัว และรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการ Social Distancing คือ ต้องอยู่ห่างกันไม่ไปแพร่เชื้อให้คนอื่น และรับเชื้อจากคนอื่นมา รวมทั้งต้องปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลโดย “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” เพื่อควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

สำหรับเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 ทางผู้จัดทำได้นำเสนอเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและข้อมูลที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ผ่านคอลัมน์ต่าง ๆ เช่นเติม อาทิ คอลัมน์ บทความที่น่าสนใจ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ คอลัมน์รอบโลกวิจัย เรื่อง โรคติดต่ออุบัติใหม่ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความทางวิชาการดังกล่าว จะสร้างองค์ความรู้และเป็นประโยชน์ให้แก่ท่านผู้อ่านในสถานการณ์ที่ประชาชนไทยทั้งหลายกำลังเผชิญกันอยู่ในขณะนี้

สุดท้ายนี้ การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดได้ว่า จะสิ้นสุดลงหรือควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อในเวลาใด กองบรรณาธิการจึงขอส่งกำลังใจให้ทุกท่านรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง มีพลังใจที่เข้มแข็ง เพื่อให้ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤติไปด้วยกัน

กองบรรณาธิการเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารข่าวสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้ให้ความสนใจเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อนึ่ง ภาพปกในครั้งนี้นำมาจาก lewishamlocal.com/your-organisation-coronavirus/ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

รอบด้านงานสภา

การประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภานำมาประเมินผล
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

1

เรียบเรียงโดย *นาริลักษณ์ ศิริวรรณ*

บทความวิจัย

ปัจจัยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

9

เรียบเรียงโดย *วิมลรักษ์ ศานติธรรม*

งานวิจัยและพัฒนา

เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

15

เรียบเรียงโดย *ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์*

การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในกรุงเทพมหานคร เขตจตุจักร

22

เรียบเรียงโดย *วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล*

บทความที่น่าสนใจ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ

29

เรียบเรียงโดย *อัญชลี จวงจันทร์*

รอบโลกวิจัย

โรคติดต่ออุบัติใหม่

36

เรียบเรียงโดย *จันทมร สีหาบุญลี*

รอบด้านงานสภา

การประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา นำมาประเมินผลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

เรียบเรียงโดย...นารีลักษณ์ ศิริวรรณ

ที่มา: รัฐสภา. โดย ผู้จัดการออนไลน์, 2562, mgronline.com/politics/detail/9620000074315

ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบการปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้บทบัญญัติสอดคล้องกับการบริหารราชการที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2554 มาตรา 6 กำหนดให้มีส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ดังต่อไปนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยการสนับสนุนงานประชุมและงานวิชาการตามบทบัญญัติของรัฐสภาในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญของประเทศ

ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถตอบสนองและปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทและสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น และขับเคลื่อนงานให้มีขีดความสามารถในการรองรับและสนับสนุนการดำเนินบทบาทภารกิจของสถาบันนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แนวนโยบายรัฐบาล กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ความคาดหวังและความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนข้อบังคับ กฎหมาย กฎ และระเบียบการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561–2564 เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาสำนักงานและจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปี แผนงาน โครงการ การจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ ตลอดจนการติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานตามกรอบทิศทางพัฒนาที่กำหนดไว้ เพื่อให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรบรรลุวิสัยทัศน์ในการก้าวไปสู่การเป็น SMART Parliament โดยกำหนดพันธกิจของสำนักงาน 3 ประการคือ 1) เสริมสร้างกระบวนการนิติบัญญัติให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล 2) เสริมสร้างบทบาทและความร่วมมือในเวทีรัฐสภาอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ และ 3) ส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ประเด็นคือ (1) พัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่การเป็น SMART Parliament (2) ผลักดันให้รัฐสภาไทยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือในเวทีรัฐสภาอาเซียน (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ (4) ปฏิรูปองค์กรและยกระดับศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ มีธรรมาภิบาลและความผาสุกในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสำนักงานดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ ตัวชี้วัด และผู้รับผิดชอบ เพื่อเป็นการติดตามและตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น สำนักนโยบายและแผนจึงได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม แนะนำ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภานำมาประเมินผลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในวันที่ 25 มีนาคม 2563 ถ่ายทอดสดผ่านเพจ Facebook live URL: <https://www.facebook.com/planandpolicy> โดย นายเกรียงไกร หวังวานิชกิจ และคณะ บริษัท นอร์ธ สตาร์ บิซิเนส คอนซัลติง จำกัด ซึ่งสามารถสรุปประเด็นความรู้จากกิจกรรมได้ ดังนี้

1. การประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นแรงกดดันให้ภาครัฐจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันสภาพแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนไป โดยมีการบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนด้วยการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ มีแนวทางการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใส โดยสะท้อนผ่านการประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่า

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแนวทางการประเมินความคุ้มค่า คือ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นแนวทางการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจด้วยตนเอง (Self Assessment) และเพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำรายงานผลการประเมินความคุ้มค่าของหน่วยงานภาครัฐ (Preparation) ซึ่งการประเมินความคุ้มค่า การปฏิบัติภารกิจของรัฐกำหนดให้การประเมินความคุ้มค่า หมายถึง การประเมินผลการดำเนินการของภาครัฐว่าสามารถสร้างผลผลิตและผลลัพธ์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด และมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้หรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินความคุ้มค่า คือ (1) ประเมินการปฏิบัติภารกิจมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด (2) เป็นข้อมูลสำหรับจัดลำดับความสำคัญในการเลือกปฏิบัติภารกิจให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ (3) เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดทำคำของบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป

ในส่วนขอบเขตและกรอบการประเมินความคุ้มค่าจะพิจารณาจาก 1) หน่วยของการประเมิน เป็นการประเมินการปฏิบัติภารกิจในหน่วยงานระดับกรม 2) ภารกิจที่ต้องประเมิน หมายรวมถึงภารกิจหลัก/งานหลัก/ผลผลิตหลัก โครงการสำคัญเพื่อผลักดันภารกิจ โดยกำหนดกรอบการประเมินความคุ้มค่าในประเด็น ประสิทธิภาพการปฏิบัติภารกิจ ประสิทธิภาพการปฏิบัติภารกิจ และผลกระทบอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติภารกิจต่อประชาชน สังคม เศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ

2. ขั้นตอนการประเมินความคุ้มค่า

การประเมินความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาดำเนินการ ควรกำหนดเป็น 3 ระยะ คือ

1) ก่อนดำเนินการ เป็นการจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณ โดยอธิบายหลักการและเหตุผลของโครงการ รวมถึงเป้าหมายของความสำเร็จที่ต้องการ วงเงิน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลา ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผลผลิตและผลลัพธ์

2) ระหว่างดำเนินการ ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ติดตามความก้าวหน้าของขั้นตอนหรือกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชา

3) ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ติดตามความสำเร็จของโครงการตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ จัดทำรายงานประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการเพื่อประเมินผล

3. องค์ประกอบรายงานการประเมินความคุ้มค่า ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น เป็นข้อมูลตามแผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กร และความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กระทรวง ส่วนที่ 2 รายงานผลการประเมินความคุ้มค่าที่ระบุผลผลิตและเป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน ส่วนที่ 3 สรุปผลการประเมินความคุ้มค่าและแผนดำเนินการในอนาคต

4. การกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่า ประกอบด้วย

1) มิติประสิทธิภาพ เช่น ต้นทุนต่อหน่วย สัดส่วนผลผลิตต่อทรัพยากร สัดส่วนค่าใช้จ่าย สัดส่วนเวลา ปริมาณผลผลิตที่ทำได้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นต้น

2) มิติประสิทธิผล เช่น ระดับความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีผลประโยชน์จากการใช้บริการ

3) มิติผลกระทบที่มีต่อประชาชน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการพิจารณากำหนดรอบตัวชี้วัดของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาได้กำหนดตัวชี้วัดร้อยละความสำเร็จในการประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการด้านพัฒนาบุคลากรและโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์ของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ให้เป็นไปตามคู่มือการประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาดำเนินการ ซึ่งใช้เป็นแนวทางการประเมินมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ในการประเมินผลลัพธ์ใน 3 มิติ คือ มิติประสิทธิผล มิติประสิทธิภาพ และมิติผลกระทบซึ่งจะต้องมีความชัดเจนและเป็นระบบเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

บรรณานุกรม

นอร์ธ สตาร์ บิสซิเนส คอนซัลติ้ง. การประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการที่ส่วนราชการสังกัด
รัฐสภาดำเนินการ. สืบค้น 8 เมษายน 2563 จาก <https://www.facebook.com/planandpolicy>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2561-2564. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2563 จาก <http://intranet.parliament.go.th>

ภาพอ้างอิง

รัฐสภา. (5 สิงหาคม 2562). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 8 เมษายน 2563 จาก
mgronline.com/politics/detail/9620000074315

บทความวิจัย

ปัจจัยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

เรียบเรียงโดย... วิมลรักษ์ ศานติธรรม

ที่มา: สิ่งสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงานคืออะไร. โดย Tada Ratchagit (folk), 2562, <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/whyimportantmotivation/>

แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึง แรงผลักดันหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในและภายนอกตัวบุคคลที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการทำงาน ทิศทางในการกระทำ แรงจูงใจจึงเป็นกระบวนการทางจิตใจที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อม แรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งในหลายปัจจัยที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของคนในการทำงานว่า ทำไมคนจึงขยัน มานะ พากเพียร และปฏิบัติงานได้ดี แรงจูงใจจึงถือเป็นบทบาทสำคัญ แรงจูงใจช่วยให้บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรบริหารจัดการให้บุคคลหรือกลุ่มมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ การจูงใจมีความสำคัญในการที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ด้วยความเต็มใจ และพอใจ การจูงใจบุคคลให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารสามารถประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานมาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ของหน่วยงาน

ปัจจัยสร้างแรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้บุคคลเกิดความผูกพันต่อองค์การมากยิ่งขึ้น ดังนั้น แรงจูงใจในการทำงานเปรียบเสมือนแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกตั้งใจทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยแรงจูงใจในการทำงานมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การกับการทำงานและองค์การโดยตรง เนื่องจากสามารถส่งผลให้พฤติกรรมการทำงานในแนวทางใดแนวทางหนึ่งได้ ดังนั้น ถึงแม้บุคคลจะมีความรู้ความสามารถมากแต่หากขาดแรงจูงใจในการ

ทำงานก็อาจจะทำให้การทำงานนั้นไม่ประสบความสำเร็จ หรือผลงานที่ออกมาขาดประสิทธิภาพได้ ผู้บริหารที่ฉลาดย่อมหาวิธีหรือเทคนิคที่จะจูงใจให้บุคลากรสายสนับสนุนของตนสามารถทุ่มเทการทำงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ได้มีผู้นำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ดังนี้

โชติกา ระโส (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีการแบ่งสายงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน คือ สายงานบริหาร สายงานสอน และสายงานสนับสนุน ซึ่งในแต่ละสายงานมีการวางแผนงานไว้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งกำหนดรายละเอียด ข้อกำหนดเกี่ยวกับงานที่ต้องปฏิบัติ (Job Description) ตามตำแหน่งงาน จึงทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ และเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ 2) ด้านการยอมรับนับถือ บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในองค์กรมีบุคลากรที่มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิที่แตกต่างกันเข้ามาปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น แต่ละหน่วยงานแต่ละฝ่ายต่างก็มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามตำแหน่งของตน แต่ในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานนั้น บุคลากรที่มีอายุและประสบการณ์มากกว่ามักเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน ในขณะที่บุคลากรที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์น้อยกว่า อาจมีความรู้ความสามารถน้อยกว่าผู้ที่มีอายุงานมากกว่า จึงทำให้ภาพรวมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้มาขอคำปรึกษา หรือจากบุคคลในหน่วยงาน การยอมรับนี้จะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับความสามารถเมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จ 3) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรพึงพอใจที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่ทำ ซึ่งเป็นงานที่ท้าทายความสามารถตรงกับคุณวุฒิและตรงตามตำแหน่งของตนเอง หรืออาจจะเป็นงานที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อนและกระตุ้นให้ต้องปฏิบัติงาน นอกจากนี้ งานที่ทำอยู่ในปัจจุบันยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น รวมถึงบรรยากาศในหน่วยงานการจัดห้องทำงาน สถานที่ปฏิบัติงานไว้เหมาะสมและสะดวกสบายให้แก่บุคลากร 4) ด้านความรับผิดชอบ บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน งานที่ได้รับมอบหมายมีการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน บุคลากรต้องการที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันตามเวลายกกำหนด รวมถึงงานที่รับผิดชอบจะต้องเป็นงานที่ถนัดและมีความสนใจ ซึ่งในงานที่ปฏิบัติมักจะมีการวางแผนและเตรียมการสำหรับการปฏิบัติงานก่อนล่วงหน้าอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสอนหรืองานโครงการต่าง ๆ เป็นต้น และ 5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้านการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งบุคลากรได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา และมีการประเมินความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน รวมถึงมีโอกาสในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย มีดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 2) ควรศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์โดยทำการศึกษาเฉพาะตำแหน่ง เช่น ศึกษาเฉพาะผู้บริหารทั้งหมด เจ้าหน้าที่ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากศึกษานำไปเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

ธนัญพร สุวรรณคาม (2559) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง พบว่า 1) แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญกับการรักษาและจูงใจบุคลากรขององค์กรโดยมุ่งเน้นการเพิ่มความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร และการพัฒนาระบบที่สามารถสนับสนุนการทำงานของพนักงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความผูกพันที่มีต่อองค์กรให้อยู่ในระดับสูงขึ้นไป นอกจากนี้ผลตอบแทนในรูปแบบของเงิน อาทิ โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง การจัดการอบรมและการให้ค่าชื่นชม เป็นต้น และเพื่อให้สิ่งเหล่านี้ประสบผลสำเร็จ องค์กรควรสร้างความชัดเจนในการเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานและผลตอบแทน รวมทั้งผลการประเมินจะต้องมีความเหมาะสมกับผลตอบแทนและโอกาสก้าวหน้าในการทำงานของบุคลากรด้วย 2) ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ดังนั้น องค์กรควรจัดทำการสำรวจความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน หรือการเสนอแนะความคิดเห็นของพนักงาน เพื่อให้พนักงานมีโอกาสได้เสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรจะได้รับทราบปัญหา และความคิดเห็นของพนักงาน เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นประโยชน์ในการนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและตอบสนองความต้องการของพนักงานและนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ องค์กรสามารถนำข้อมูลที่ทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อวางแผนในการปรับปรุงแนวทางและวิธีการในการทำงานต่าง ๆ ระบบงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อหาแนวทางในการสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้แก่พนักงานต่อไป และ 3) แรงจูงใจในการทำงานและความพึงพอใจในงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์กับความผูกพันต่อองค์กร ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญ และกำหนดนโยบายในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ชัดเจน เพื่อสร้างความรู้สึกรักและพอใจในการทำงานต่อองค์กร หน่วยงาน และเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ เมื่อพนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานและเกิดความพึงพอใจในงานจะส่งผลต่อความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรและเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้พนักงานเกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรของพนักงานให้พนักงานคงอยู่กับองค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย มีดังนี้ 1) ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างธนาคารพาณิชย์แห่งอื่น เพื่อศึกษาความแตกต่าง เปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กร 2) ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร เช่น คุณภาพชีวิตการทำงาน การรับรู้ในความยุติธรรมในองค์กร การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร คุณลักษณะงาน และความตั้งใจที่จะลาออก เป็นต้น และ 3) ควรศึกษาความผูกพันต่อองค์กรในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

บุษบา เชิดชู (2556) ศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลการวิจัยดังนี้ 1) ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากข้าราชการรู้สึกภาคภูมิใจมาก

กับตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ พึงพอใจในความสำเร็จที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จเมื่อได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้

2) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากข้าราชการสามารถปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้เป็นอย่างดี เพื่อนร่วมงานให้ความสนิทสนมเป็นกันเองและให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน ยอมรับความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้กำลังใจ 3) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากงานที่ปฏิบัติอยู่ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ เป็นงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถจึงให้อยากปฏิบัติงานได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ

4) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสรุปได้ว่า เนื่องจากงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยอมรับจากประชาชนและมีความสำคัญกับองค์กร 5) ด้านสภาพการทำงานและความมั่นคง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากข้าราชการมีการคมนาคมและการเดินทางไปปฏิบัติงานได้สะดวกสบายงานที่ปฏิบัติอยู่มีความมั่นคง อุปกรณ์เครื่องใช้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน บรรยากาศในการปฏิบัติงานมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน 6) ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากข้าราชการมีความรู้สึกว่ายังสามารถปฏิบัติงานอื่น ๆ ในหน้าที่ได้อีกมาก มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคม และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ 7) ด้านการปกครองบังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้ความเป็นธรรมในการมอบหมายงานให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี 8) ด้านความก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากตำแหน่งหรือสายงานที่ปฏิบัติมีโอกาสก้าวหน้าทัดเทียมกับตำแหน่งหรือสายงานอื่น ได้รับการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาต่อ ทุน เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมต่าง ๆ ทำให้มีความก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่การงาน 9) ด้านนโยบายและการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารได้กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ทำให้ข้าราชการสามารถปฏิบัติงานได้จนบรรลุผล และ 10) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเงินเดือนที่ข้าราชการได้รับในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและตำแหน่งที่รับผิดชอบ และสวัสดิการที่ได้ไม่เพียงพอ โบนัสที่ได้รับไม่อยู่ในระดับที่พึงพอใจ และเงินเดือนไม่เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะจากศึกษาวิจัย มีดังนี้ เชีงนโยบายโดยผู้บริหารควรมีนโยบายสนับสนุนการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง มีการนำระบบคุณภาพการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เพื่อช่วยและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ในส่วนของเชิงปฏิบัติ 1) ผู้บังคับบัญชาควรมีการประเมินผลตามตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียงและเกิดความยุติธรรมในการประเมินผล 2) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ควรมีการให้โบนัสและผลตอบแทนแก่ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยุติธรรม โดยเน้นที่ผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีสถาบันวิจัยหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อจ่ายต่อการให้โบนัสและผลตอบแทน และในเชิงวิชาการ 1) ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดจันทบุรี เพื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษา 2) ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงคุณภาพ

สรุปก็คือ นนทพรหม (ม.ป.ป.) ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมกำลังพลทหารบก พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมกำลังพลทหารบก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัจจัยจูงใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยค่าจ้าง

และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้าราชการของกรมกำลังพลทหารบกที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และอายุราชการแตกต่างกัน จะได้รับปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าข้าราชการของกรมกำลังพลทหารบก ไม่ว่าจะ มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และอายุราชการแตกต่างกันอย่างไร ต่างก็มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยจูงใจ และด้านปัจจัยค้ำจุนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

สรุปผลการวิจัยของผู้วิจัยที่ได้ยกตัวอย่างมาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่จะได้จากผลการวิจัย มีดังนี้

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการยอมรับรับถือ 3) ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ 4) ด้านความรับผิดชอบของบุคลากร 5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน 6) ด้านสภาพการทำงานและความมั่นคง 7) ด้านการปกครองบังคับบัญชา 8) ด้านนโยบายและการบริหาร 9) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน 10) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล และ 11) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

2. แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญกับการรักษาและจูงใจบุคลากรขององค์กร องค์กรควรจัดทำการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน หรือการเสนอแนะความคิดเห็นของพนักงาน เพื่อให้พนักงานได้มีโอกาสได้เสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และเพื่อองค์กรจะได้รับทราบปัญหา และความคิดเห็นของพนักงาน เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นประโยชน์ในการนำมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และตอบสนองความต้องการของพนักงานได้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ซึ่งองค์กรควรให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ชัดเจน เพื่อสร้างความรู้สึกรักและผูกพันต่อการทำงานต่อองค์กร หน่วยงาน และเพื่อนร่วมงาน

สำหรับข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย ควรมีการศึกษาวิจัยปัญหาและอุปสรรคในการสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมกำลังพลทหารบก และการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันของข้าราชการ กรมกำลังพลทหารบก ตลอดจนตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น จะพบว่าแรงจูงใจในการทำงานจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ทำให้บุคลากรมีความมั่นใจ และมีแรงกระตุ้นที่ช่วยให้บุคลากรเกิดความรู้สึกต้องการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเมื่อบุคลากรมีกำลังใจที่จะทำงานผลการทำงานจะเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ทำให้เกิดผลดีต่อองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ไปด้วย

บรรณานุกรม

โชติกา ระโส. (2555). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศึกษาศาสตร์.

ธนัญพร สุวรรณคาม. (2559). ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อ

ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์.

บุษบา เชิดชู. (2556). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอขลุง

จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะรัฐประศาสนศาสตร์.

สุรศักดิ์ นนทพรหม. (ม.ป.ป.). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กรมกำลังพลทหารบก.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, คณะรัฐประศาสนศาสตร์.

ภาพอ้างอิง

Tada Ratchagit (folk). (2562). สิ่งสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงานคืออะไร.
สืบค้น 8 เมษายน 2563 จาก
<https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/whyimportantmotivation/>

งานวิจัยและพัฒนา

เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมา

เรียบเรียงโดย...ปริยวรรณ สุวรรณสุนย์

วิจัยโดย...ศศิประภา ใฝ่งาม

ที่มา: เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย. 2560, <https://www.prachachat.net/round-up/news-1148>

ในยุคหลังสงครามเย็นหลังการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกใน ค.ศ. 1991 โครงสร้างของระบบโลกทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นมหาอำนาจหรือประเทศขนาดกลางและขนาดเล็ก ต่างก็ต้องมีการปรับตัว ระเบียบโลกเก่าในยุคสงครามเย็นที่ประกอบด้วยโลก 2 ขั้ว ซึ่งมีการถ่วงดุลอำนาจทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและอุดมการณ์กำลังถูกทดแทนด้วยระเบียบโลกใหม่ในบริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ในโลกดังกล่าว ประเทศไทยจึงหนีไม่พ้นที่จะต้องมีการปรับตัวในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเชิงโครงสร้างอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ ไทยในฐานะส่วนหนึ่งของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจึงถูกแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงในทางภูมิรัฐศาสตร์บนภูมิภาคดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มหาสมุทรอินเดียจะเป็นศูนย์กลางการเติบโตของเอเชีย มหาสมุทรอินเดียสามารถเชื่อมแอฟริกาตะวันออก ตะวันออกกลาง อินเดีย และเอเชียตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยจีน เกาหลี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เข้ากับยุโรป ล้วนต่างเป็นดินแดนที่มีแร่ธาตุมีค่าจำนวนมาก โดยเฉพาะในตะวันออกกลางซึ่งเป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีปริมาณถึงร้อยละ 60 ของโลก และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเป็น

ประเทศที่มีดินแดนติดกับมหาสมุทรอินเดียโดยตรง ในปัจจุบันไทยต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณการใช้ก๊าซทั้งหมดของประเทศ ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 50,000,000,000 บาท และจากแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของไทยระหว่าง ค.ศ. 2010–2030 ไทยจะต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาเพิ่มขึ้นอีก นับได้ว่าเมียนมาเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญต่อระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าของไทยเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งไทยเป็นคู่ค้ารายใหญ่ของเมียนมา มีมูลค่าประมาณปีละ 150,000,000,000 บาท โดยไทยส่งออกไปยังเมียนมาประมาณ 50,000,000,000 บาท และนำเข้าประมาณ 100,000,000,000 บาท

เมื่อพิจารณาโครงการลงทุนในเมียนมานั้น โครงการทวายถือเป็นโครงการลงทุนสำคัญที่นักลงทุนทั่วโลกให้ความสนใจเป็นอันดับต้น ๆ อีกทั้งเป็นโครงการที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมาให้ความสำคัญ และมีการหารือร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2012 รัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมาได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย–เมียนมา เพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่โครงการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีคณะทำงาน 3 ระดับ ได้แก่ คณะทำงานร่วมระดับสูงไทย–เมียนมา (Joint High-Level Committee: JHC) คณะกรรมการประสานงาน ไทย–เมียนมา (Joint Coordination Committee: JCC) และคณะอนุกรรมการ 6 สาขา (Joint Sub-Committee: JSC) เพื่อทำงานร่วมกันในการพัฒนาโครงการทวายให้แล้วเสร็จ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของเมียนมาตามเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก–ตะวันตก (เวียดนาม–ลาว–ไทย–เมียนมา) หรือเส้น Parallel East–West Economic Corridor: Para–EWEC ในบทบาทของการเป็นเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Physical Connectivity) อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ (Institutional Connectivity) ที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและความเชื่อมโยงด้านประชาชน (People-to-People or Cultural Connectivity) ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะเป็นการเปิดยุคใหม่แห่งความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ครั้งใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน จึงมีความสำคัญและจะต้องทำการศึกษาในเชิงลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ซึ่งหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปขยายผลเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาที่มาของการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคระหว่าง ไทย–เมียนมา
2. วิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่าง ไทย–เมียนมา

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา” ใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลักเพื่อพิสูจน์ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ที่มาของนโยบายและวิเคราะห์ความเหมาะสมของนโยบายดังกล่าว การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของทางราชการ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ ตำรา บทความ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ มาทำการศึกษาพร้อมกับข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มประชากรเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ นักวิชาการ ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง และบุคคลในท้องที่เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิออกเป็นแบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้บันทึกประเด็นสำคัญที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้
ตัวแบบของการวิเคราะห์และประเมินโครงการแบบ CIPP Model เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจในการ
ดำเนินงานของโครงการและนำการเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษารวบรวม

1. ที่มาของการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคระหว่าง ไทย-เมียนมา

โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเป็นโครงการที่มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง
ประเทศไทยกับเมียนมา ซึ่งสอดคล้องกับตามแนวคิดภูมิภาคนิยม (Regionalism) คือ การรวมกลุ่มระหว่าง
ประเทศภายในภูมิภาคเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการจัดตั้งองค์การ ความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างเป็นทางการ
หรือสถาบันที่สามารถจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยที่
แต่ละประเทศสมัครใจและยินยอมเข้าเป็นส่วนหนึ่งโดยการจัดทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ หรือการเจรจา
หารือร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างข้อผูกพันในเชิงพฤติกรรมและนโยบาย ตลอดจน
บูรณาการความร่วมมือระหว่างกันซึ่งอาจหมายถึงรวมถึงการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อจัดระบบในเชิงสถาบัน
และการสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกมีหน้าที่ต่อกัน ดังนั้น การบูรณาการความร่วมมือใน
ลักษณะนี้จึงเกิดขึ้นโดยรัฐเป็นผู้ริเริ่มแล้วจึงกำหนดแนวทางหรือแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือประชาชนได้ปฏิบัติตาม
ซึ่งเรียกว่าเป็นกระบวนการความร่วมมือแบบบนลงล่าง รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดภูมิเศรษฐศาสตร์
ที่พัฒนามาจากภูมิรัฐศาสตร์ กล่าวคือการรวมตัวกันของอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ (ASEAN) จุดมุ่งหมายเริ่มแรกคือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความมั่นคง และต้านภัยคุกคามคอมมิวนิสต์
แต่ต่อมาภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ได้หมดสิ้นลง จุดมุ่งหมายจึงเป็นไปในทางด้านอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะประชาคม
อาเซียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นแก่ภูมิภาค นอกจากนี้ยัง
สอดคล้องกับแนวความคิดทางเศรษฐกิจที่รัฐและทุนจะบูรณาการร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
ซึ่งมีความแตกต่างกับเสรีนิยมแบบคลาสสิกในยุคของ อัดัม สมิท ที่มองว่ารัฐไม่ควรที่จะเข้ามาแทรกแซงกลไก
ของตลาดหรือเข้าควบคุมปัจจัยการผลิต ในลักษณะของ Marketization ความสัมพันธ์ทุกอย่างถูกวางอยู่บน
กลไกการตลาด และ Deregulation การผ่อนปรนระเบียบกฎหมายเพื่อให้ทุนสามารถที่จะเคลื่อนย้ายเข้าออก
ในระบบ ทั้งนี้หากนำเรื่องของระบบทุน และตลาดโลกตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่มาสร้างคำอธิบายแก่ภูมิภาค
นิยมกล่าวได้ว่า กระแสการเคลื่อนย้ายทุนทรัพยากร และฐานการผลิตตลอดจนการเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่าง
ประเทศของบริษัทเอกชนช่วยผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ สร้างความร่วมมือระหว่างกันภายในภูมิภาคเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมบทบาทภาพลักษณ์ และอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศในภาวะ
ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของระบบโลก ซึ่งเป็นสถานะที่ประเทศต่าง ๆ ไม่อาจหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์กับ
ประเทศหรือภูมิภาคอื่นได้ กระแสดังกล่าวยังจูงใจให้แต่ละประเทศต้องเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและดำเนิน
นโยบายเปิดเสรีมากขึ้น ลดกฎระเบียบและสร้างเงื่อนไขที่สนับสนุนระบบการผลิต การเงิน และการค้า สำหรับ
กรณีของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เลือกที่จะดำเนินตามแนวทางภูมิภาคนิยม เพื่อที่จะสามารถ
ดำรงอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และการเมืองโลกในปัจจุบัน โดยเลือกที่จะสร้างความ
ร่วมมือระหว่างกันผ่านการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคภายใต้กรอบอาเซียนเพื่อลดทอนความขัดแย้งระหว่าง
ประเทศเพื่อนบ้าน

2. วิเคราะห์หลักการและแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่าง ไทย-เมียนมา

จากผลการวิจัยพบว่า นโยบายของรัฐบาลไทยชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมา แม้จะมาจากพรรคการเมืองที่มีความคิดเห็นขัดแย้งแตกต่างกัน แต่ก็ได้ให้ความเห็นชอบต่อโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายร่วมกัน ซึ่งก็เป็นการสอดคล้องโดยตรงกับแนวคิดเรื่องประชาคมแห่งความเชื่อมโยง (Community of Connectivity) ที่ได้มีการเห็นชอบในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2009 โดยได้ให้ความสำคัญต่อความเชื่อมโยง 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และด้านประชาชน อันเป็นเหตุผลที่รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นฉันทามติ สอดคล้องกับหลักการกำหนดนโยบายสาธารณะตามตัวแบบเหตุผลซึ่งมีพฤติกรรม ที่เน้นวัตถุประสงค์เป็นแนวทาง (Goal Directed Behavior) เพื่อให้องค์กรนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานให้ได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักมากที่สุด โดยนัยดังกล่าวตัวแบบนี้จึงยึดถือฐานคติที่ว่าโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วจะต้องมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยย่อยต่าง ๆ ขององค์กร มีการประเมินนโยบาย รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของทั้งองค์กร โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับมหภาค และระดับจุลภาคทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อประเทศไทย ดังนี้

ผลกระทบในเชิงบวก

ระดับมหภาค ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายต่อภูมิภาคอาเซียนและเมียนมาโดยโครงการทวายมีศักยภาพที่จะเป็นประตูเศรษฐกิจของภูมิภาค เอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและภาคธุรกิจสำหรับประเทศไทยท่าเรือน้ำลึกทวายจะเป็นประตูเศรษฐกิจบานใหม่ตามยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาล ดังนั้นสินค้าต่าง ๆ ที่มาจากทางกลุ่มประเทศยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้จะผ่านท่าเรือน้ำลึกทวายออกสู่ท่าเรือแหลมฉบัง โดยใช้ระยะเวลาเพียง 1 วัน และสามารถส่งผ่านไปยังประเทศจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น หรือประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกได้อย่างต่อเนื่อง มีผลโดยตรงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยจากเส้นทางคมนาคมที่มีระยะทางสั้นลง

ระดับจุลภาค การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายเป็นโอกาสเปิดประเทศไทยสู่เส้นทางการเดินเรือโลกสายใหม่ (New Global Maritime Route) และเชื่อมโยงผ่านเมียนมาไปยังประเทศจีน อินเดีย และบังกลาเทศ รวมทั้งสร้างโอกาสการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน และ Logistics Hub เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยดึงดูดการลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ พัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งทำให้สะดวกในการควบคุมด้านแรงงานและสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกนิคมอุตสาหกรรมจะทำให้เกิดความต้องการวัสดุก่อสร้าง สินค้าอุปโภคบริโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับนักธุรกิจ คนงาน และนักท่องเที่ยว ความต้องการนี้จะสร้างโอกาสสำหรับนักธุรกิจไทยในการเพิ่มปริมาณและชนิดของสินค้าไปจำหน่ายในเมียนมา รวมทั้งการวางตำแหน่งทวายให้เป็นแหล่งการกระจายสินค้าเพื่อส่งต่อไปทางเหนือของเมียนมาผ่านเมืองเย เมืองเมะลาโย จนถึงเมืองย่างกุ้ง

ผลกระทบในเชิงลบ

ระดับมหภาค ปัญหาที่สำคัญคือปัญหาความมั่นคงซึ่งมีผลกระทบต่อการค้าชายแดน ไทย-เมียนมา ในเขตพื้นที่ชายแดน ประกอบด้วยปัญหากลุ่มต่อต้านรัฐบาลเมียนมา ปัญหาเกิดจากการสู้รบระหว่างชน

กลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ กับรัฐบาลเมียนมา ปัญหาการผลิตค้ายาเสพติดของกองกำลังของชนกลุ่มน้อย ปัญหาเขตแดนระหว่างไทย-เมียนมา ปัญหาแรงงานเมียนมาลักลอบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และปัญหาความมั่นคงตามรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเพิ่มจุดอ่อนในการป้องกันไทยจากการรุกรานทางทหารชนกลุ่มน้อยเมียนมา และการแทรกซึมเข้าสู่ประเทศไทยจากอาชญากรข้ามชาติ และกลุ่มก่อการร้ายกลุ่มต่าง ๆ อาจจะเพิ่มปริมาณมากขึ้น

ระดับจุลภาค ปัญหาที่เกิดขึ้นคือความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการเพิ่มปริมาณโรงงานอุตสาหกรรมหนักในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจชุมชนเป็นอย่างมาก นายทุนและผู้ประกอบการรายย่อยต่างพากันมาแย่งงานของชาวบ้านท้องถิ่นไปจำนวนมาก อีกทั้งก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ มีการรุกรานที่ดินซึ่งยังมีปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์ก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่ชาวบ้านหลายกลุ่ม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลของการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบายของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ดังต่อไปนี้

1. ระดับมหภาค

1.1 รัฐบาลไทยควรพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานเพื่อการติดตามและพัฒนานโยบายของรัฐบาลไทยต่อโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายของเมียนมา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการทหาร เช่น ในส่วนของความมั่นคงตามรูปแบบนั้น กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ อาจจะต้องพิจารณาปรับกองกำลังบริเวณด้านที่ติดกับเมียนมาใหม่ รวมถึงอาจจะต้องพิจารณาติดตั้งยุทโธปกรณ์เข้าประจำการตามความเหมาะสม เพื่อสร้างสมดุลทางทหารกับทางเมียนมาและเป็นการเตรียมพร้อมต่อปัญหาการสู้รบระหว่างชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ กับรัฐบาลเมียนมา ในส่วนของความมั่นคงนอกรูปแบบนั้นเรื่องของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รัฐบาลไทยควรเตรียมการโดยการเพิ่มจุดตรวจระหว่างทางให้มากขึ้น รวมถึงเพิ่มการหาข่าวและการตรวจการณ์จากทางอากาศในบริเวณที่ล่อแหลมต่อการขนยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมายข้ามประเทศรวมถึงการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องอาศัยวิธีการทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ซับซ้อนกว่านั้น คือ การผลักดันให้เกิดกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันระหว่างภูมิภาค ฯลฯ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงตามรูปแบบและความมั่นคงนอกรูปแบบ

1.2 ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายซึ่งประกอบด้วยไทย เมียนมา และญี่ปุ่นจะต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันในทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ประเทศไทยควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและผลักดันนโยบายให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมกิจการ ก่อสร้างข้ามชาติของไทยให้มีโอกาสได้รับงาน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวายอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

1.3 ท่าเรือน้ำลึกทวายที่เป็นโครงการสำคัญในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายนั้นจะเป็นประตูเศรษฐกิจบานใหม่ของประเทศไทย สินค้าต่าง ๆ ที่มาจากทางกลุ่มประเทศยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง

และเอเชียใต้ (อินเดียและบังคลาเทศ) เป็นการเปิดโอกาสประเทศไทยสู่เส้นทางการเดินเรือโลกสายใหม่ (New Global Maritime Route) สินค้าที่ขนส่งผ่านท่าเรือน้ำลึกทวายออกสู่ท่าเรือแหลมฉบังจะย่นระยะเวลาเหลือเพียง 1 วัน จะสามารถส่งผ่านไปยังประเทศจีน ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น หรือประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกได้อย่างต่อเนื่องมีผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย ดังนั้น รัฐบาลไทยควรพัฒนาระบบโลจิสติกส์ขึ้นมารองรับโดยเร็ว โดยริบพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Physical Connectivity) ได้แก่ ถนน ระบบไฟฟ้า และน้ำประปาให้ทันต่อโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และท่าเรือน้ำลึกทวายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. ระดับจุลภาค

2.1 การพัฒนาองค์ความรู้และขีดความสามารถในเชิงเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนตามแนวชายแดน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนไทยในจังหวัดชายแดนไทย-เมียนมา สามารถเพิ่มรายได้จากการขยายตัวของกิจการอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอันเป็นผลกระทบในเชิงบวกจากโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายโดยตรง

2.2 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง หากมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามแนวชายแดนทั้งสองประเทศ ภายใต้การควบคุมทิศทางของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างใกล้ชิด โดยการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว ไม่ควรศึกษาเฉพาะการพานักท่องเที่ยวชาวไทยไปเที่ยวในเมียนมา ควรจัดทำโครงการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวในลักษณะของการพานักท่องเที่ยวชาวเมียนมาให้เข้ามาเที่ยวในฝั่งประเทศไทยด้วย ศึกษาตลาดการค้าชายแดนควบคู่กันไปกับการศึกษาการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าในท้องถิ่นบางชนิดที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยว และควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีอยู่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3 โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายจะเป็นแหล่งกระจายสินค้าที่สำคัญเพื่อส่งต่อไปทางเหนือของเมียนมาผ่านเมืองเย เมืองเมะลาโย จนถึงเมืองย่างกุ้ง ย่อมเป็นโอกาสที่นักธุรกิจไทยในการขนส่งสินค้าต่าง ๆ เข้าไปจำหน่ายในเมียนมาทั้งการเพิ่มปริมาณและชนิดของสินค้าผ่านไปยังโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เป็นเรื่องที่นักธุรกิจภาคเอกชนต้องเร่งหาหนทางในการต่อยอดทางธุรกิจของตนเองให้พัฒนาขายสินค้าได้มากยิ่งขึ้น จะได้นำผลกำไรมาเสียภาษีเพื่อนำภาษีนั้นมาพัฒนาประเทศไทยต่อไป

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียงบทความวิจัย

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนาอาศัยการร่วมกลุ่มประเทศสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศที่พัฒนาซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดของภูมิภาคนิยม นอกจากนั้นการร่วมกลุ่มประเทศยังส่งผลดีทางเศรษฐกิจเนื่องจากทุน ทรัพยากรและวิชาการในภูมิภาคจะสามารถไหลเวียนได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การร่วมกลุ่มประเทศจะก่อให้เกิดเสถียรภาพและสันติภาพขึ้นเพราะเมื่อแต่ละประเทศมีการติดต่อค้าขาย การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างของกันและกัน การตระหนักรู้จุดแข็งจุดอ่อนของสมาชิกอื่น ๆ ทำให้สามารถอยู่ด้วยกันได้อย่างสงบ

การรวมกลุ่มของอาเซียนอยู่บนหลักการซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอาเซียนที่ปรากฏอยู่ในเอกสาร 2 ฉบับ คือปฏิญญาว่าด้วยเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลางซึ่งเป็นปฏิญญาที่ประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งได้กำหนดให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปลอดจากการแทรกแซงของ

ประเทศมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค ส่วนสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นสนธิสัญญาที่กำหนดแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาค โดยหลักการที่สำคัญที่เอกสารทั้งสอง รับรองไว้ คือ 1) การเคารพในอำนาจอธิปไตย ความเท่าเทียมกัน บุรณาภาพแห่งดินแดน 2) การไม่แทรกแซง กิจการภายใน 3) การแก้ปัญหาโดยสันติวิธี 4) การไม่ใช้หรือขู่จะใช้กำลัง และ 5) การส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างกัน รวมทั้งมีมาตรการเกี่ยวกับแนวทางยุติข้อพิพาทโดยสันติวิธีโดยอาศัยกลไกคณะรัฐมนตรี (High Council) เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในภูมิภาคยิ่งขึ้น ได้ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจเนื่องจากความร่วมมือในภูมิภาคจะ ขยายความสามารถในการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจได้ แต่ละประเทศสมาชิกสามารถพัฒนา ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Division of Labour) ตลาดจะมีขนาดใหญ่ขึ้นและค่าใช้จ่ายในการจัดการ ทรัพยากร (Transaction Cost) จะต่ำลง ในขณะที่อำนาจต่อรองกับคู่ค้าคู่แข่งนอกกลุ่มภูมิภาคก็เพิ่มขึ้นด้วย เมื่อภูมิภาคนิยมส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมของภูมิภาคเจริญขึ้น ผลพลอยได้คือเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ สมาชิกจะสานความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น โดยจะเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อันส่งผล ดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและยังช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ อีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การที่ประเทศเพื่อนบ้านหันมาค้าขายระหว่างกันจะทำให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เป็นตัวนำนโยบายการต่างประเทศ ปัญหากระทบกระทั่งระหว่างเพื่อนบ้านในภูมิภาคก็จะค่อย ๆ หดไป ถูกจำกัดกรอบความขัดแย้งให้เล็กลง และไม่ให้เกิดกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการค้า

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่ง สหภาพเมียนมา เป็นการสะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างประเทศตามแนวคิดด้วยภูมิภาคนิยมที่ส่งผลให้ ยกฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศดีขึ้น และอาจนำผลการดำเนินงานที่ได้ไปปรับใช้กับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในพื้นที่อื่นได้โดยขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ให้เหมาะสมด้วย

บรรณานุกรม

พัชร นิยมศิลป์. (ม.ป.ป.). การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. สืบค้น 21 พฤศจิกายน 2561 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้>

ศศิประภา ไฝงาม. (2560). เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพ เมียนมา. วารสารวิจัย มสส. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13 (3) 23–38.

ภาพอ้างอิง

หารือเดินหน้าโครงการทวาย ไทย-เมียนมา เตรียมประชุมร่วม JCC. (30 มิถุนายน 2560). สืบค้น 15 เมษายน 2563 จาก <https://www.prachachat.net/round-up/news-1148>

งานวิจัยและพัฒนา

การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในกรุงเทพมหานคร เขตจตุจักร

เรียบเรียงโดย...วิลาสินี ฉายรัตน์ตระกูล

วิจัยโดย...นายเล็ก ทันพิลิตี

ที่มา: *Motorcycle taxis*. By Surbano, E.E., (2018), <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/1425095/i-3-bangkok>

กรมการขนส่งทางบกเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาระบบการขนส่งทางถนนให้สามารถตอบสนองความต้องการใช้งานของประชาชนผู้ใช้บริการและผู้ประกอบการขนส่งอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ระบบการขนส่งทางถนนของประเทศไทยมีการปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปตามภารกิจของกรมการขนส่งทางบก ที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งในด้านการออกใบรับรองอนุญาตขับรถ ควบคุมคุณภาพการทดสอบสำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถประเภทต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ รวมถึงการจดทะเบียนรถ การจัดเก็บภาษีรถประจำปี การดำเนินการทางทะเบียนรถ ตลอดจนงานด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดระเบียบและระบบการเดินรถตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ให้ถูกต้องตรงกับความประสงค์ในการกำหนดมาตรการเพื่อกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความเหมาะสม เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีความสอดคล้องกัน โดยให้เป็นไปตามที่ทางราชการได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีหน้าที่กำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการขนส่งทางบกเป็นไปอย่างถูกต้องและชอบธรรมต่อทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมทั้งในส่วนของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ

สำหรับงานด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานการให้บริการของรถโดยสารสาธารณะ ถือเป็นภารกิจส่วนหนึ่งของกรมการขนส่งทางบก เนื่องจากบทบาทในการควบคุม กำกับ ดูแลการขนส่งสาธารณะของหน่วยงาน เริ่มเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่จากผู้บังคับใช้กฎหมาย มาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือพี่เลี้ยงควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ระบบการขนส่งสาธารณะมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้น การวิจัยฉบับนี้จึงนำเสนองานวิจัยในเรื่อง “การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร” เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการขนส่งผู้โดยสารด้วยรถจักรยานยนต์สาธารณะในส่วนกลาง (นารอง) ซึ่งเป็นพื้นที่ภายใต้การกำกับดูแลของกองตรวจการขนส่งทางบกที่เป็นต้นสังกัดของผู้วิจัย

การขนส่งด้วยรถจักรยานยนต์รับจ้างมีที่มาจากรถจักรยานยนต์รับจ้าง (เดิม) ที่เป็นรถไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งการให้บริการในรูปแบบนี้เริ่มมีขึ้นในเขตปริมณฑลและต่างจังหวัดได้มีการพัฒนาขยายตัวจนเป็นช่องทางของการขนส่งรับจ้างรูปแบบใหม่ที่มีความนิยมเป็นอย่างดีในสังคมเมือง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างรวดเร็วในปัจจุบันเป็นไปอย่างไม่มีระบบ อีกทั้งการขนส่งสาธารณะที่ภาครัฐได้จัดเตรียมไว้ค่อนข้างล่าช้า จึงดูเหมือนว่าภาครัฐไม่ได้เตรียมพร้อมสำหรับการจัดระบบรองรับล่วงหน้าและไม่ได้มีการคาดการณ์มาก่อน ว่ารถจักรยานยนต์รับจ้างจะได้รับความนิยมจนขยายตัวและสามารถดำรงอยู่ได้เป็นอย่างดีในเมืองหลวงหรือตามตัวเมืองในแต่ละจังหวัด จากการสำรวจจากกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่มีวิวัฒนาการของระบบการขนส่งด้วยรถจักรยานยนต์สาธารณะ ที่เป็นยานพาหนะเพื่อการโดยสารสาธารณะที่ตอบสนองและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร รวมถึงจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีประชากรหนาแน่น ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว คล่องตัว ทันต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และเป็นการให้บริการที่ตอบโจทย์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีปัญหาการจราจรหนาแน่น และในช่วงเวลาเร่งด่วน รถจักรยานยนต์รับจ้างจึงถือเป็นยานพาหนะที่สามารถตอบสนองผู้โดยสารรถโดยสารในสังคมเมืองได้อย่างลงตัว ในขณะที่ระบบการขนส่งสาธารณะอื่นล้มเหลว เนื่องจากปัญหาการจราจรหนาแน่น เส้นทางเดินรถที่มีอยู่ในปัจจุบันจัดไว้ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ประกอบกับการบริหารจัดการเรื่องการวางผังเมืองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกับงานด้านจัดการเดินรถขนส่งสาธารณะ จึงทำให้ระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่เกิดการเชื่อมต่อที่สมบูรณ์ดังเช่นระบบสากล นอกจากนี้ ปัจจุบันยังไม่มีช่องทางการโดยสารสาธารณะอื่นใดที่จะมาแข่งขันหรือให้บริการได้ดีเทียบเท่าการให้บริการของรถจักรยานยนต์รับจ้างได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของภาครัฐในการบริหารจัดการต่อกรณีดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดปัญหาในการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์รับจ้างสาธารณะ และมาตรการในการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องและเป็นธรรม
2. นำผลการศึกษาวิจัยและข้อมูลที่ได้รับมาพิจารณาวิเคราะห์ และนำเสนอต่อหน่วยงานเพื่อพิจารณาใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนในอนาคต
3. กระตุ้นการตื่นรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการให้บริการของรถจักรยานยนต์สาธารณะ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของผู้บริการที่จะร่วมกันสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ยังไม่ถูกต้องให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

4. ศึกษาถึงสัดส่วนของผู้ใช้บริการที่มีความตระหนักรู้ในการใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้างสาธารณะที่ถูกต้องตามกฎหมาย และถือเป็นการสนับสนุนการใช้รถโดยสารสาธารณะที่ถูกต้องตามกฎหมายจากภาคประชาชน

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ผู้เสนอหัวข้อวิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัย 4 แบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใกล้เคียงข้อเท็จจริงและสะท้อนปัญหาได้มากที่สุด ดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมของผู้บริโภค (Observation) ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างสาธารณะ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ในเขตพื้นที่เป้าหมาย คือ วินรถจักรยานยนต์สาธารณะในเขตจตุจักรและเขตพญาไท แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลาเร่งด่วนตอนเช้า (07.00 น.-08.30 น.)

ช่วงเวลาเที่ยงวัน (11.30 น.-13.30 น.)

ช่วงเวลาเร่งด่วนตอนเย็น (16.30 น.-18.30 น.)

2. การสัมภาษณ์ (Interview) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการรถโดยสารสาธารณะที่ต้องการ และปัจจัยที่เป็นข้อสนับสนุนในการเลือกใช้บริการรถจักรยานยนต์รับจ้างแทนการใช้รถโดยสารสาธารณะแบบอื่น อีกทั้งปัญหาอุปสรรคของผู้ให้บริการที่ไม่สามารถเข้าร่วมเป็นผู้ให้บริการที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ รวมไปถึงแนวทางที่ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในการประกอบอาชีพอย่างเป็นธรรม

3. แบบสำรวจเพื่อสอบถามความต้องการ ความคิดเห็นต่อการใช้บริการ ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ความคิดเห็นต่อการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์รับจ้างของผู้ให้บริการทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกต้องกฎหมาย ผ่านคำถามการวิจัยว่า “การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะตามมาตรการของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะอย่างไร”

4. การศึกษาจากเอกสารงานวิจัย (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้อง ผนวกกับการวิจัยภาคสนามในการใช้บริการจริง (Field Research)

ในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้น มีทั้งการสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องให้ความหมายนิยามศัพท์สำหรับกลุ่มเป้าหมายก่อน เพื่อการเก็บข้อมูลจะได้ที่ถูกต้องตรงประเด็น

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัย สรุปได้ว่าการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในภาพรวมของกลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นว่า การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะสร้างความเชื่อมั่นต่อกลุ่มเป้าหมายได้ คิดเป็นร้อยละ 65.00 ประชากรในภาพรวมในเขตที่ทำการศึกษาเห็นด้วยกับการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์ในระดับที่สูงถึงร้อยละ 88.33 หรือเห็นด้วยมากกับการจัดระเบียบ แต่ความเชื่อมั่นว่าการจัดระเบียบสามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการยังไม่สูงมาก เนื่องจากมีปัจจัยแวดล้อมอีกหลายประการ ทั้งโครงสร้างอำนาจกลุ่มอิทธิพล การจัดระเบียบจะเป็นการดำเนินการตามกระแสหรือไม่ แต่ในภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดระเบียบดังกล่าว และต้องการให้การจัดระเบียบนี้เป็นมาตรฐานที่มั่นคงยั่งยืนต่อไป

ซึ่งจากข้อมูลผลการสำรวจความเชื่อมั่นของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชากรแวดล้อมที่มีผลกระทบกับการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเห็นว่าการกระทำผิดกฎหมายของกลุ่มรถจักรยานยนต์ป้ายดำ กล่าวคือ กลุ่มรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลที่ผู้ขับขี่นำมาใช้รับ-ส่งผู้โดยสาร บางครั้งถูกเจ้าหน้าที่จับกุมสร้างความเดือดร้อนให้ผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือการตั้งกลุ่มกีดขวางทางเดินหรือทางจราจร ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทางราชการไม่สามารถควบคุมหรือติดตามตัวผู้สร้างความเดือดร้อนเหล่านั้นได้ จึงอยากให้ทางราชการจัดระเบียบและกำหนดกรอบให้กลุ่มจักรยานยนต์รับจ้างผิดกฎหมายเหล่านั้นได้อยู่เป็นที่เป็นทางมีระเบียบ ดังเช่น กลุ่มรถจักรยานยนต์รับจ้างสาธารณะ (ป้ายเหลือง) จึงเชื่อมั่นว่าทางราชการจะสามารถจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะได้สำเร็จตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การที่รัฐบาล คสช. ได้มีนโยบายการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะ รถแท็กซี่ และรถตู้โดยสารนั้น ถือเป็นแรงบวกที่ส่งเสริมและสนับสนุนต่องานวิจัยของผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี เนื่องจากรัฐบาล คสช. ได้มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ทหารมาสนับสนุนการปฏิบัติการกิจ การจัดระเบียบรถโดยสารสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกและปลอดภัยในการใช้บริการ ผู้ประกอบการ เจ้าของรถ หรือผู้ขับรถสามารถประกอบอาชีพที่สุจริตได้โดยอิสระ ไม่มีกลุ่มผู้มีอิทธิพลมาเอารัดเอาเปรียบ เรียกค่าคุ้มครอง กินหัวคิวจากผู้ประกอบการขนส่งรถโดยสารสาธารณะอีกต่อไป

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการดำเนินการของรัฐบาล คสช. นั้น สามารถสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาวิจัยได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในการบังคับใช้กฎหมายต่อกลุ่มผู้มีอิทธิพลในอดีตนั้นไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจัง ก็สามารถใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารและอำนาจตาม มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เข้าจัดการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้เป็นอย่างดีจนสามารถทำให้การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์ของกรมการขนส่งทางบกสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทุกเขตพื้นที่ ทั้งในกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค

ข้อเสนอแนะ

เป็นที่น่าสังเกตว่าการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะ มีการจัดระเบียบมาเป็นระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังคงมีการตั้งด่านตรวจจับและปราบปรามอยู่ แต่ก็ยังมีรถจักรยานยนต์รับจ้างป้ายดำวิ่งให้บริการอยู่จนเป็นภาพปกติที่ชินตา โดยเฉพาะในย่านหรือแหล่งที่มีอาคารสำนักงานหรือที่พักอาศัยใกล้สถานีรถไฟ การจัดระเบียบก็ไม่ได้เข้มงวดหลายวิน หรือจุดจอดยังจอดบนทางเท้ากีดขวางทางสัญจร บางวินก็จอดด้านหน้าที่พักอาศัยหรืออาคารพาณิชย์ โดยเน้นผู้ใช้บริการที่จะลงจากอาคารหรือสำนักงานและสามารถเรียกใช้บริการได้ทันที หากมองในฐานะของผู้ใช้บริการพบว่าไม่เป็นประเด็นหรือปัญหา เพราะผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกสบายจากวินรถจักรยานยนต์ดังกล่าว แต่ในมุมมองของผู้บังคับใช้กฎหมายที่ต้องกำกับดูแลให้การจัดระเบียบเป็นไปตามเป้าหมายก็สะท้อนให้เห็นว่าการจัดระเบียบยังไม่สามารถเห็นผลที่ชัดเจนได้อย่างที่ตั้งเป้าหมาย อันเนื่องมาจากหลายปัจจัย ดังนี้ 1) การขาดอัตรากำลังที่จะกวาดค้นและปราบปรามอย่างจริงจัง 2) เจ้าหน้าที่ตรวจการของกรมการขนส่งทางบกได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ขับรถพุ่งชนเจ้าหน้าที่ฯ และผู้กระทำผิดก็หลบหนีไปอยู่ต่างจังหวัดทำให้เจ้าหน้าที่ที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่เกิดความหวาดกลัวว่าจะได้รับอันตราย 3) เจ้าหน้าที่ตรวจการของกรมการขนส่งทางบกไม่มีอำนาจในการพกพาอาวุธเหมือนเช่นเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจ จึงไม่มีอาวุธสำหรับใช้ปกป้อง

ตนเองยามที่ตกอยู่ในสถานการณ์คับขันได้ 4) กลุ่มอิทธิพลเดิมที่ฝังรากลึกในพื้นที่มาอย่างช้านาน 5) ผู้ขับขี
รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมายไม่มีความเกรงกลัวการจัดระเบียบ 6) เจ้าหน้าที่ในบางหน่วยที่เป็นคณะกรรมการ
ในการอนุญาตยังละเลยให้มีรถจักรยานยนต์ป้ายดำมาวิ่งรับจ้างอยู่ 7) ประชาชนก็ไม่ได้เลือกใช้บริการเฉพาะรถ
ที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะปัจจัยด้านความเร่งรีบในการเดินทาง ทำให้กลุ่มผู้ให้บริการนี้ยังมีอยู่ ปัจจัยต่าง ๆ
เหล่านี้ทำให้การจัดระเบียบยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่คาดหวังไว้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มักเกิดจากเหตุและปัจจัยหลากหลายด้าน สำหรับ
ประเทศไทย การเจริญเติบโตของเมืองเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา และมักจะเป็นปัญหาที่ผู้
ขาดการวางแผนล่วงหน้าจึงมักต้องมาแก้ไขปัญหาลงมือทีละเล็กละน้อยไป ซึ่งหากมีการวางแผนที่ดีและ
รอบคอบก็จะช่วยป้องกันการแก้ไขปัญหาลงมือทีละเล็กละน้อยได้ ปัจจัยอีกประการที่อาจเป็นเหตุสนับสนุนให้เป็นปัญหา
คือการเจริญเติบโตของเมืองอย่างไร้ทิศทางและขอบเขต การเป็นชุมชนเมืองหลวงของกรุงเทพมหานครหรือ
เมืองใหญ่ในส่วนภูมิภาคก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือการเติบโตแบบกระจุกตัว ความเจริญทุกด้านจะไปรวม
ศูนย์อยู่ ณ จุด ๆ เดียว ทำให้เกิดปัญหาความหนาแน่นของประชากร ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหามลพิษทาง
อากาศ ปัญหามลพิษทางน้ำ ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่มาจาก การเติบโตของเมืองที่ไร้ทิศทางทั้งสิ้น

ปัญหาจราจรยานยนต์รับจ้างเกิดขึ้นได้จากสาเหตุดังกล่าวด้วยเช่นกัน เนื่องจากการจราจรที่
ติดขัดภายในตัวเมือง ย่านธุรกิจ ระบบการขนส่งสาธารณะขนาดกลางและขนาดใหญ่ติดขัดจนไม่สามารถ
ตอบสนองต่อการเดินทางของประชาชนในย่านนั้นได้ ดังนั้น รถจักรยานยนต์รับจ้างจึงสามารถตอบโจทย์การ
เดินทางได้ดีกว่าระบบขนส่งสาธารณะทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้ บริการรูปแบบใหม่จึงแทรกตัวเข้ามามีบทบาทในการ
ขนส่งอย่างรวดเร็ว อีกทั้งทางราชการไม่สามารถควบคุมปัญหาการขาดระเบียบวินัยและปัญหาการกำกับดูแลที่
ไม่ทั่วถึง ซึ่งพัฒนาจนกลายเป็นปัญหาระดับประเทศที่ภาครัฐต้องหันมาดูแลอย่างจริงจัง ทั้งนี้ หากมีการจัด
โซนนิ่งของผังเมือง ระบบการขนส่งสาธารณะมีประสิทธิภาพเพียงพอในการรองรับความต้องการใช้บริการของ
ประชาชน และการวางแผนล่วงหน้าในการพัฒนาเมืองอย่างน้อย 7-10 ปี ปัญหาในการขนส่งสาธารณะอาจไม่
กลายเป็นปัญหามากเท่าทุกวันนี้

ในมุมมองของผู้วิจัยเห็นว่า การจัดระเบียบดังกล่าวเป็นการแก้ไขปัญหาลงมือทีละเล็กละน้อย หากประเทศไทย
และสังคมเมืองมีระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบการขนส่งได้โดยสะดวก
รถจักรยานยนต์สาธารณะก็จะกลายเป็นระบบการขนส่งเสริมเฉพาะในกรณีที่ระบบการขนส่งสาธารณะ
เข้าไม่ถึงเท่านั้น ซึ่งหากระบบขนส่งมวลชนทั้งรถโดยสารประจำทาง ระบบขนส่งทางราง ทั้งรถไฟและรถไฟฟ้า
มีเพียงพอ และประชาชนได้รับความสะดวกจากการโดยสารของระบบขนส่งมวลชน จะทำให้ไม่จำเป็นต้องจัด
ระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะ แต่ในปัจจุบันระบบขนส่งมวลชนยังไม่สามารถตอบสนองการเดินทาง
ของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม รถจักรยานยนต์รับจ้างจึงเกิดขึ้นและขยายตัวอย่างมากในช่วง 3 ปี
หลัง ทั้งนี้ หากระบบขนส่งมวลชนมีประสิทธิภาพก็จะลดปัญหาเชิงระบบอื่น ๆ ได้ เช่น ลดปัญหาการจราจร
บนท้องถนน ลดการใช้เชื้อเพลิงและพลังงานของประเทศ เศรษฐกิจมีการเติบโตที่ดีเพราะระบบการขนส่ง
สาธารณะมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาอุบัติเหตุที่เป็นปัญหาระดับชาติและการสูญเสียชีวิตทรัพย์สิน เป็นต้น
เหล่านี้ล้วนเป็นผลกระทบที่มีความสัมพันธ์กัน

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียงบทความวิจัย

ภายหลังจากการศึกษางานวิจัย เรื่อง การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในกรุงเทพมหานคร เขตจตุจักร ของนายเล็ก ทันพิสิทธิ์ ควบคู่ไปกับการติดตามสถานการณ์ปัจจุบันของทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ และการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้ใช้บริการนิยมใช้บริการรถจักรยานยนต์สาธารณะทั้งในช่วงเวลาเร่งด่วนและช่วงเวลาปกติ เนื่องจากมีความสะดวกสบายกว่าการใช้ระบบขนส่งสาธารณะและรถยนต์ส่วนตัว อีกทั้งปัจจุบันยังมีการนำเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามามีส่วนช่วยในการให้บริการ และทำให้เกิดธุรกิจด้านการให้บริการขนส่งสาธารณะผ่านแอปพลิเคชันอย่างแพร่หลาย ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนยุคใหม่ที่ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็ว แต่พบว่าผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์สาธารณะบางส่วนเป็นรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล (ป้ายดำ) ที่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่สาธารณะ ซึ่งขัดกับกฎหมายและก่อให้เกิดความขัดแย้งกับผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์สาธารณะที่มีใบขับขี่ที่ถูกต้องตามกฎหมายบ่อยครั้ง

แม้ว่าภาครัฐนำโดยคณะกรรมการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้ดำเนินการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อให้ผู้ประกอบการประกอบอาชีพขับขี่รถจักรยานยนต์สาธารณะเข้าสู่ระบบขนส่งสาธารณะที่ถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลคุณภาพบริการจากภาครัฐ และสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้กับผู้ใช้บริการ โดยกำหนดให้รถจักรยานยนต์ต้องจดทะเบียนเป็นป้ายเหลือง ห้ามนำรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล (ป้ายดำ) มารับจ้างขนส่งผู้โดยสาร ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม และศูนย์ข้อมูลประวัติผู้ขับขี่รถสาธารณะ พร้อมจัดระเบียบสถานที่จอดรถผู้โดยสาร (วิน) และกำหนดรูปแบบเสื้อวินที่ระบุชื่อวิน บัตรประจำตัว และหมายเลขประจำตัวให้ถูกต้องตรงกัน โดยดำเนินการจัดระเบียบครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2557 ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2559 ครั้งที่ 2 ระยะที่ 2 พ.ศ. 2560 และครั้งที่ 3 พ.ศ. 2561 ตามลำดับ หากพบการนำรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลมาให้บริการ จะมีความผิดฐานนำรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลมาใช้รับ-ส่งผู้โดยสาร ปรับไม่เกิน 2,000 บาท กรณีแต่งกายไม่ถูกต้องตามประกาศกรมการขนส่งทางบก ปรับไม่เกิน 1,000 บาท และการไม่แสดงใบอนุญาตขับรถสาธารณะปรับไม่เกิน 1,000 บาท อีกทั้งยังประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือประชาชนเลือกใช้บริการรถจักรยานยนต์สาธารณะที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อความปลอดภัยในการใช้บริการและได้รับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม พบว่ายังมีผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลขับขี่รับ-ส่งผู้โดยสาร และผู้ใช้บริการบางส่วนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้บริการรถจักรยานยนต์สาธารณะที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งระหว่างรถจักรยานยนต์สาธารณะที่ถูกต้องกฎหมายและไม่ถูกต้องกฎหมายในหลายพื้นที่ และปัญหาความไม่ปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ที่เมื่อใช้บริการรถจักรยานยนต์สาธารณะที่ไม่ถูกต้องกฎหมายแล้วประสบเหตุอันไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น การคิดค่าโดยสารเกินราคาราคามาตรฐานที่กรมการขนส่งทางบกกำหนด การชู้กรรโชกทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังต้องอาศัยความตระหนักในการเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการควบคู่กันไป

บรรณานุกรม

- กรมการขนส่งทางบก. (18 พฤษภาคม 2561). **คณะกรรมการจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชุมผู้แทนวินรถจักรยานยนต์สาธารณะ หาแนวทางกำกับดูแลรถจักรยานยนต์สาธารณะ.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2561 จาก https://www.dlt.go.th/th/public-news/view.php?_did=2044
- กรมการขนส่งทางบก. (31 พฤษภาคม 2561). **กรมการขนส่งทางบกเตรียมเปิดรับลงทะเบียนสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ประกอบอาชีพขับขี่รถจักรยานยนต์สาธารณะ ครั้งที่ 3.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2561 จาก https://www.dlt.go.th/th/public-news/view.php?_did=2061
- ขนส่งเปิดลงทะเบียนวินจยย. รอบใหม่ 1 ก.ค. นี้ ย้ำรับผู้โดยสารต้องป้ายเหลืองเท่านั้น. (31 พฤษภาคม 2561). **โพสต์ทูเดย์.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://www.posttoday.com/economy/553006>
- ขนส่งฯ เปิดลงทะเบียนมอเตอร์ไซด์รับจ้างรอบที่ 3 ตั้งแต่ 1 ก.ค.-31 ส.ค. 61. (31 พฤษภาคม 2561). **ไทยโพสต์.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/10417>
- จัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร. (12 กรกฎาคม 2559). **ฐานเศรษฐกิจ.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2561 จาก <http://www.thansettakij.com/content/70549>
- “ประกาศคณะกรรมการประจำกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดสถานที่ตั้งวินและหลักเกณฑ์การออกหนังสือรับรอง การใช้รถจักรยานยนต์สาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร” (13 กรกฎาคม 2561). **ราชกิจจานุเบกษา,** เล่ม 135 ตอนพิเศษ 166 ง, น. 1-2.
- มอ’ไซด์ตบเท้าขอตั้งวินใหม่ เพิ่มอีก 97 วิน ขนส่งทางบกย้ำ! ต้องจดทะเบียนป้ายเหลืองใน ก.พ. 62. (5 กันยายน 2561). **ข่าวสด.** สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2561 จาก https://www.khaosod.co.th/economics/news_1534909
- เล็ก ทันพิสิทธิ์. (2559). **การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์สาธารณะในกรุงเทพมหานคร เขตจตุจักร.** (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหารรัฐศาสตร์.

ภาพอ้างอิง

- Surbano, E.E.. (2018). **Motorcycle taxis.** Retrieved April 20, 2020 from <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/1425095/i-3-bangkok>

บทความที่น่าสนใจ

การพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ภายใต้ แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)

เรียบเรียงโดย...อัญชลี จวงจันทร์

ที่มา: โควิดไวรัส 2019 (COVID-19): ตอนนี้เรารู้อะไรบ้าง? โดย สำนักข่าวอิสรา, 2563,
<https://www.isranews.org/isranews-article/85871-covid.html>

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นับเป็นปัญหาสาธารณสุขระดับโลก เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโรคอย่างกว้างขวางจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศ จนมีผู้เสียชีวิตและผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมาก (กรมควบคุมโรค ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2563 มีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 5,100,000 คน และเสียชีวิต 330,768 คน) ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การลงทุน รวมถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับปัญหาโรคติดต่อที่มีอยู่เดิมและโรคอุบัติใหม่ ซึ่งสามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที โดยความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของสาธารณสุขได้ดำเนินการแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาระยะ 5 ปี โดยมีเป้าประสงค์ คือ 1) ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การเจ็บป่วยและตายจากโรคลดลง 2) คนไทยทุกกลุ่มวัย มีสุขภาพที่ดี ลดการตายก่อนวัยอันควร 3) เพิ่มขีดความสามารถของระบบบริการสุขภาพทุกระดับให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก เหมาะสม 4) มีบุคลากรด้านสุขภาพที่ดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม 5) มีกลไกการอภิบาลระบบสุขภาพแห่งชาติที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ภายใต้แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับนี้ได้มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัย

สุขภาพแห่งชาติให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและมีความพร้อมในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการบูรณาการระบบเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพจากทุกภาคส่วน ผลิตและพัฒนากำลังคนให้เพียงพอ มีคุณภาพ และสามารถนำมาตรการควบคุมป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพไปสู่สังคมชุมชนได้

ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ คือ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือชี้้นำการพัฒนา กำหนดภารกิจ โครงสร้าง ระบบการป้องกันควบคุมโรคที่สำคัญของประเทศและใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคให้กับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง การเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรคและภัยสุขภาพ

เอกสารข่าวสารงานวิจัยฉบับนี้ จึงนำเสนอรายละเอียดการพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ภายใต้แผนสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคใน 4 ด้าน คือ 1) การป้องกันควบคุมโรค 2) มาตรการในการป้องกันควบคุมโรค 3) การพัฒนาระบบการป้องกันควบคุมโรค 4) ขอบเขตของระบบป้องกันควบคุมโรค ตามลำดับ ดังนี้

1) การป้องกันและควบคุมโรค เป็นการลดอัตราการเกิดโรคหรือควบคุมไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคในชุมชน รวมทั้งทำให้บุคคลในชุมชนมีความต้านทานโรคเพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การป้องกันโรค (Prevention) และการควบคุมโรค (Control) ซึ่ง “การป้องกันโรค” หมายถึง มาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการก่อนที่จะเกิดโรคเพื่อไม่ให้เกิดโรค ส่วนการควบคุมโรค หมายถึง มาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการหลังจากที่เกิดโรคขึ้นแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์ที่ให้โรคเหล่านั้นยุติการแพร่ระบาดโดยเร็วหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและความเป็นอยู่ เช่น ความเจ็บป่วย ความพิการ การตาย ความสูญเสียทางสังคม และความสูญเสียทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด และไม่มีมีการแพร่ระบาดของโรคอีกต่อไป หรือหากเกิดขึ้นอีกก็สามารถรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น จากนิยามความหมาย “การป้องกันโรค” จึงครอบคลุมความหมายของ “การควบคุมโรค” โดยเริ่มตั้งแต่กิจกรรมที่ดำเนินการก่อนเกิดโรค (Primary Prevention) เกิดโรคแล้วแต่ยังไม่เกิดอาการ (Secondary Prevention) หรือเกิดอาการแล้ว (Tertiary Prevention) โดยแต่ละช่วงมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันโรคแตกต่างกัน คือ 1) ระยะก่อนเกิดโรค จะมีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชน การส่งเสริมให้ร่างกายมีความต้านทานต่อโรคต่าง ๆ และการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม 2) ระยะที่โรคเกิดแล้วแต่ยังไม่เกิดอาการ เป็นการป้องกันในระยะที่โรคได้เกิดขึ้นแล้ว และการระงับกระบวนการดำเนินของโรค การป้องกันการแพร่เชื้อและระบาดของโรคไปยังบุคคลอื่นหรือชุมชนอื่น โดยมุ่งเน้นการคัดกรองโรคเพื่อให้พบโรคโดยเร็วที่สุดก่อนที่จะมีอาการและให้การรักษาโดยทันที โดยเชื่อว่าการค้นพบโรคในระยะแรก และให้การรักษาอย่างทันทีทันใด จะมีผลการรักษาที่ดีกว่าการค้นพบโรคในระยะหลังหรือการให้การรักษาที่ช้า 3) ระยะเกิดอาการแล้ว จะเป็นการป้องกันความสูญเสียจากโรค เช่น ป้องกันความพิการหรือการสูญเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร รวมถึงการป้องกันการเกิดโรคซ้ำอีกด้วย

2) มาตรการในการป้องกันและควบคุมโรค เป็นการกำหนดมาตรการเพื่อใช้ในการเฝ้าระวังหรือป้องกันเพื่อให้พ้นจากสถานการณ์ที่ส่งผลทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้อย่างทันทีทันใด ซึ่งแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1) แบ่งตามลักษณะของมาตรการ ได้แก่ (1) มาตรการทางการเงินโดยการเก็บภาษี การให้ทุนสนับสนุนบริการสาธารณะต่าง ๆ (2) มาตรการทางกฎหมายในการใช้กฎหมายบังคับ เช่น การสวมหมวกนิรภัย

การคาดเข็มขัดนิรภัย เป็นต้น (3) มาตรการทางการศึกษา คือ การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพทางวิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น (4) มาตรการทางสังคม คือ การพยายามทำให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน มาตรการต่าง ๆ

2) แบ่งตามระดับของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (1) มาตรการที่ใช้กับประชาชนโดยทั่วไป คือ การบังคับใช้กฎหมาย การรณรงค์ให้ความรู้ ให้เห็นความสำคัญ (2) มาตรการที่ใช้กับกลุ่มเสี่ยง คือ มาตรการที่ เลือกดำเนินการกับกลุ่มเสี่ยง เช่น การให้ยาลดความดันโลหิตในผู้ที่มีระดับความดันโลหิตสูง

3) แบ่งตามลักษณะของการบังคับใช้ ได้แก่ (1) มาตรการที่ผู้ใช้สามารถเลือกใช้หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ มาตรการทางด้านสาธารณสุขส่วนใหญ่จะมีลักษณะแบบนี้ โดยการทำให้ผู้เลือกใช้มาตรการนี้ได้รับสิทธิ ประโยชน์อื่น เช่น การให้สิทธิในการรักษาพยาบาลฟรี และ (2) มาตรการที่ผู้ใช้ไม่สามารถเลือกได้ เช่น มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางด้านวิศวกรรม เป็นต้น

นอกจากนั้น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการป้องกันควบคุมโรคยังเป็นอีกมาตรการหนึ่ง ในการป้องกันและควบคุมโรค ได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ยา และวัคซีน หรือเทคโนโลยีที่จับต้องไม่ได้ เช่น เทคนิคการให้ความรู้และการให้คำปรึกษา ซึ่งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการป้องกันควบคุมโรค มีปัจจัย ที่ต้องคำนึงถึง คือ ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีว่าเทคโนโลยีเหล่านั้นซึ่งได้ผ่านการวิจัยหรือทำการทดลอง ในห้องปฏิบัติการหรือจากการทดลองในสถานการณ์ที่มีการควบคุมอย่างดีจะสามารถนำมาใช้ได้หรือไม่ เมื่อต้องนำมาปรับใช้กับสถานการณ์จริง ส่วนประสิทธิผลของเทคโนโลยี แม้ว่าจะสามารถใช้ได้ ในห้องปฏิบัติการหรือห้องทดลอง แต่อาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ในสถานการณ์จริงหรือแม้จะนำมาใช้ในชีวิต จริงได้ แต่จะคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด หากมีการเปลี่ยนแปลงของโรคอย่างรวดเร็ว มาตรการในการป้องกันและ ควบคุมโรคจึงมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีที่ใช้เป็นอย่างมาก เทคโนโลยีจึงต้องมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข ประกอบกับการต้องตระหนักถึงสภาวะทาง สุขภาพของประชาชน จึงต้องมีการประเมินสถานการณ์ในเรื่องของเทคโนโลยีที่ใช้อย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมโรค เป็นการพัฒนาแนวทางในการป้องกันและ ควบคุมโรคอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายที่ถูกต้องโดยต้องทราบขนาดและสภาพ ปัญหา (เช่น กลุ่มเสี่ยงการกระจายตัว ปัจจัยเสี่ยง) ของโรคที่เป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศต้องทราบว่า มีมาตรการใดบ้างที่ใช้ได้ ใช้ทรัพยากรเท่าใดในการดำเนินการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนโครงสร้าง พื้นฐานและบุคลากรสาธารณสุขที่ต้องใช้และต้องทำให้ประชาชนและชุมชนยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมด้วย 2) สามารถแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม คือ ต้องทราบลักษณะของมาตรการที่จะดำเนินการ กลุ่มเป้าหมายของมาตรการดังกล่าว ทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินการต้องมีความพร้อม รวมถึงระบบ สนับสนุนต่าง ๆ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ระบบการรักษาพยาบาล และระบบห้องปฏิบัติการ ชั้นสูงโรคประชาชนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและมีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 3) มีระบบการติดตามและประเมินผลที่ดี คือ มีการออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลตั้งแต่ก่อนเริ่ม ดำเนินกิจกรรม มีการเตรียมความพร้อมและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำข้อมูลที่ได้จากการ ติดตามและประเมินผลไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานและปรับเปลี่ยนนโยบาย

4) ขอบเขตของระบบป้องกันควบคุมโรค ภายใต้ระบบป้องกันควบคุมโรคได้มีการจัดทำ แผนพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ภายใต้แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12

พ.ศ. 2560–2564 โดยระบบป้องกันควบคุมโรคนี้เป็นระบบที่มีความซับซ้อน มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระดับองค์กร หน่วยงาน และระดับบุคคล สามารถแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบควบคุมป้องกันโรคออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันควบคุมโรค ได้แก่ กรมควบคุมโรค กรมอนามัย สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดงบประมาณและการเงินเพื่อการป้องกันควบคุมโรค ได้แก่ สำนักงบประมาณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ สำนักงานประกันสังคม สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการหรือดำเนินการด้านการป้องกันควบคุมโรค เช่น โรงพยาบาล ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสุขภาพ คือ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและภายนอก ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายในที่สำคัญ ได้แก่

1) ด้านยุทธศาสตร์ รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะให้ความสำคัญกับการป้องกันโรคสูงกว่าการรักษาโรค จึงมีกฎหมาย/ระเบียบสนับสนุนและเป็นเครื่องมือในการจัดการการป้องกันและควบคุมโรค แต่ที่ผ่านมา การบังคับใช้กฎหมายหรือระเบียบยังมีข้อจำกัดในการกำหนดทิศทางและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสุขภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขาดยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน

2) ด้านโครงสร้างระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ในส่วนของภาครัฐมีความชัดเจนเนื่องจากมีหน่วยงานรับผิดชอบด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านการจัดบริการ โดยเฉพาะด้านการจัดบริการ มีหน่วยงานและเครือข่ายกว้างขวางครอบคลุม มีสถานบริการครอบคลุมทุกระดับ

3) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการหน่วยงานสำคัญที่เป็นหัวใจหลักในการป้องกันควบคุมโรค คือ หน่วยงานราชการ ซึ่งระบบราชการต้องเอื้อต่อการทำงานและการประสานงานแนวดิ่งในหน่วยงานเดียวกัน รวมทั้งมีการรวมศูนย์อำนาจทำให้ทิศทางของหน่วยงานมีความชัดเจน นอกจากนั้นหากสามารถปรับปรุงการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในระนาบเดียวกันได้ จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ด้านระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ซึ่งเป็นระบบที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนสูง โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบเป็นจำนวนมาก มีการวางรากฐานงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคของประเทศอย่างมั่นคง ครอบคลุมทั่วถึง มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ค่อนข้างชัดเจน ทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนานโยบายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณและหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดบริการ มีระบบการวางแผนและระบบงานระบาศึกษาที่เข้มแข็ง

5) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันควบคุมโรคทั้งหน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงสาธารณสุขและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ) และภาคเอกชน มีบุคลากรทำงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคในระดับเริ่มต้นเพียงพอ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคลากรจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านการสร้างบุคลากร ซึ่งพบว่ายังขาดทักษะ สมรรถนะ และความเชี่ยวชาญของบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรในระดับพื้นที่ยังขาดทักษะในการดำเนินงานอยู่มาก ในขณะที่บุคลากรส่วนกลางและระดับเขตยังขาดทักษะในเรื่องการดำเนินงานในฐานะผู้อภิบาลระบบและผู้ควบคุมกำกับดูแล

7) ด้านการควบคุม โดยให้ความสำคัญกับการควบคุมมากกว่าการป้องกันและมุ่งเน้นโรคติดต่อ ในขณะที่ปัญหาสุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อและโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ยังได้รับการส่งเสริมและพัฒนาค่อนข้างน้อย

2. การเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอก ได้แก่

1) ด้านการเมือง สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันมุ่งสู่การปฏิรูปประเทศ และมีการเน้นการปฏิรูประบบสุขภาพโดยให้ความสำคัญกับการทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีแบบองค์รวม

2) ด้านเศรษฐกิจ จากภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยเริ่มชะลอตัว ส่งผลให้การส่งออกปรับลดลง รวมทั้งความปลอดภัยด้านอาหารกับการค้าระหว่างประเทศมีการตรวจพบการปนเปื้อนของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโลหะหนัก ทำให้การยอมรับการส่งออกอาหารของประเทศไทยลดต่ำลง

3) ด้านสังคม โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ คนไทยมีความมั่นคงทางสังคมมากขึ้น ในเรื่องของหลักประกันสุขภาพ หลักประกันทางรายได้ รวมไปถึงโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นความเหลื่อมล้ำในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องของรายได้ การเข้าถึงบริการภาครัฐ การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทไปสู่ความเป็นเมืองมีแนวโน้มสูงขึ้น

4) ด้านเทคโนโลยี การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรมของประเทศได้รับการยกระดับดีขึ้น อีกทั้งยังมีรูปแบบการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อชีวิตของผู้คนในสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ทั้งศาสตร์เพื่อการรักษาโรคและศาสตร์แห่งการป้องกันโรค เวชศาสตร์อายุรวัฒน์ ขณะที่การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เริ่มเข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนและมีแนวโน้มการยอมรับมากขึ้น ซึ่งการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบป้องกันและควบคุมโรคโดยเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีในการป้องกันและควบคุมโรค เช่น ยา วัคซีน และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการด้านการป้องกันควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และแม่นยำมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องเทอร์โมสแกน (Thermoscan) เพื่อใช้วัดอุณหภูมิร่างกายของผู้ที่เดินผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองก่อนการได้รับการตรวจจากทีมแพทย์อีกครั้งหนึ่งในสนามบินสุวรรณภูมิ

5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์โดยตรง อีกทั้งภัยพิบัติทางธรรมชาติมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นบ่อยขึ้น และมีความรุนแรงมากขึ้น ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีขนาดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและความเป็นชุมชนเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขยะมูลฝอย มลพิษทางอากาศ และคุณภาพน้ำที่เน่าเสีย สิ่งเหล่านี้เชื่อมโยงถึงสุขภาพของ

ประชาชนโดยตรง การทำความเข้าใจถึงสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การสามารถกำหนดแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ (พ.ศ. 2560–2579) ยังมีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคของประเทศ โดยให้ความสำคัญด้านการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข เพื่อให้ช่วยลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนลดภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศชาติ ลดค่าใช้จ่ายในการชดเชยและฟื้นฟูที่อาจเกิดขึ้น โดยมีกรอบแนวคิดด้านสาธารณสุข เพื่อการพัฒนาระบบสุขภาพซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่สำคัญของระบบสาธารณสุขไว้ 6 ด้าน ได้แก่

1. การจัดให้มีข้อมูลทางระบาดวิทยาเพื่อใช้ในเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญและจำเป็น
2. การจัดตั้งเครือข่ายห้องปฏิบัติการทางสาธารณสุขที่เข้มแข็ง
3. การพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขที่มีทักษะและสามารถปฏิบัติงานได้จริง
4. การสนับสนุนการวิจัยเชิงประยุกต์และการวิจัยเชิงปฏิบัติการต่าง ๆ
5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุข ตลอดจนหน่วยงานเครือข่ายที่สำคัญต่าง ๆ
6. การขับเคลื่อนและดำเนินงานตามโปรแกรม (แผนงาน) ทางสาธารณสุข

จากที่กล่าวมาข้างต้น ในการพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติ ภายใต้แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้มีการกำหนดมาตรการหรือนโยบายเพื่อให้สามารถป้องกัน ควบคุมโรคได้ โดยการเฝ้าระวัง และมีกลไกตอบสนองต่อโรคที่เป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น หรือเป็นภัยสุขภาพทางสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งมีการให้ความรู้ที่จำเป็นต่อประชาชนโดยการพัฒนาะบบป้องกันควบคุมโรคและสร้างมาตรฐานการป้องกันและควบคุมโรคให้มีประสิทธิภาพ โดยได้มีการดำเนินการในการพัฒนาระบบป้องกันและควบคุมโรค คือ 1) พัฒนามาตรการด้านนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับในการควบคุมโรคให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัจจัยการเกิดโรค มาตรการป้องกันควบคุมโรคในเชิงประจักษ์ 2) ส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนในการจัดการด้านการป้องกันโรค 3) พัฒนากลไกให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินงานระหว่างแผนงานในการควบคุมโรคในทุกระดับ 4) พัฒนาการเชื่อมโยงแผน/โครงการดำเนินงานจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ 5) พัฒนาระบบและกลไกในการป้องกันโรคและภัยสุขภาพที่เป็นโรคอุบัติใหม่หรือเป็นโรคที่นำไปสู่การติดต่อสู่คนในวงกว้าง และ 6) พัฒนาระบบงานวิจัย นวัตกรรม การประเมินเทคโนโลยี และการกำกับติดตามประเมินผลในการป้องกันและควบคุมโรค โดยในการพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่ดีจะนำมาสู่การป้องกันและควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสาธารณสุขของประเทศไทย คือ ประชาชนมีสุขภาพที่ดี เจ้าหน้าที่มีความสุข และมีระบบสุขภาพที่ยั่งยืนในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพแห่งชาติภายใต้แผนสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2564. สืบค้น 25 มีนาคม 2563 จาก http://ddc.center.ddc.moph.go.th/infoc/diwbkiad/2017_1.pdf
- กรมควบคุมโรค. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้น 21 พฤษภาคม 2563 จาก <http://ddc.moph.go.th/viralpreumonia/intro.php>
- กรมควบคุมโรค. (2563). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ (พ.ศ.2560–2579). สืบค้น 26 มีนาคม 2563 จาก http://plan.ddc.moph.go.th/meeting30_1augsep/meeting30_1/Documents/5%

ภาพอ้างอิง

- โคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19): ตอนนี้เรารู้อะไรบ้าง?. สำนักข่าวอิสรา. (2563) สืบค้น 20 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.isranews.org/isranews-article/85871-covid.html>

รอบโลกวิจัย

โรคติดต่ออุบัติใหม่

เรียบเรียงโดย...จันทร สีหาบุญลี

ที่มา: ทูมเท 14 ชั่วโมง เผยภาพถอดรหัสพันธุกรรม ไวรัสโคโรนา 2019 แพทย์ไทยพบก่อนจีน. โดย ไทยรัฐออนไลน์, 2563, <https://www.thairath.co.th/scoop/1755163>

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นขณะนี้ ถือเป็นสาธารณสุขภัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างอย่างรุนแรง และสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่นี้มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก ดังนั้น การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่นี้จะเป็นการลดปัญหาความตื่นตระหนก และให้ทุกคนสามารถรับมือได้อย่างรู้เท่าทันและมีสติ ตลอดจนการเฝ้าระวังและป้องกันภัยให้กับตนเองและคนรอบข้าง ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลกให้นิยามของโรคติดต่ออุบัติใหม่ หรือ โรคติดต่อเชื้ออุบัติใหม่ (Emerging Infectious Diseases) หมายถึง โรคติดต่อเชื้อชนิดใหม่ ๆ ที่มีรายงานผู้ป่วยเพิ่มขึ้นในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา รวมถึงโรคที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือโรคที่เพิ่งจะแพร่ระบาดเข้าไปสู่อีกพื้นที่หนึ่ง ตลอดจนโรคติดต่อที่เคยควบคุมได้ด้วยยาปฏิชีวนะแต่เกิดการดื้อยา โดยจัดกลุ่มโรคติดต่ออุบัติใหม่ไว้ 5 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

1. โรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อใหม่ (New Infectious Diseases) เช่น โรคซาร์ส ไข้หวัดนก ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ h1n1 2009 ไข้สมองอักเสบนิปาห์ไวรัส

2. โรคติดต่อที่พบในพื้นที่ใหม่ (new geographical areas) เป็นโรคที่มาจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง หรือข้ามทวีป เช่น โรคเวสต์ไนล์ไวรัส
3. โรคติดต่ออุบัติซ้ำ (Re-emerging Infectious Diseases) คือ โรคติดต่อที่เคยระบาดในอดีตและสงบไปนานแล้ว แต่กลับมาระบาดอีก เช่น ไข้ฉี่หนู
4. เชื้อโรคดื้อยา (Antimicrobial Resistant Organism) เช่น วัณโรคดื้อยา
5. อาวุธชีวภาพ (deliberate use of bio-weapons) โดยการใช้เชื้อโรคหลายชนิดผลิตเป็นอาวุธ เช่น เชื้อแอนแทรกซ์ ไข้ทรพิษ

ศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (National Center For Biotechnology Information (NCBI) ของสหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรคซาร์ส ซึ่งเป็นที่มาของเชื้อไวรัสโคโรนาที่ศึกษาวิจัยโดยมหาวิทยาลัยฮอว์ก เมื่อปี 2007 ผลการวิจัยพบว่า เชื้อไวรัสโคโรนาเกิดขึ้นได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์เพียง 12 ชนิด ก่อนที่จะเกิดการระบาดของโรคซาร์สในปี 2003 ได้มีการค้นพบเชื้อไวรัสโคโรนาในค้างคาวและอีเห็น รวมทั้งเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ NC63 และ HKV1 ที่ก่อให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจในมนุษย์ และจากการติดตามตรวจสอบหาเชื้อไวรัสโคโรนาในสัตว์หลายชนิด ทำให้ค้นพบเชื้อไวรัสโคโรนาแล้วอย่างน้อย 36 สายพันธุ์ และยังคงพบอีกว่า ค้างคาวมงกุฎเป็นแหล่งโรค (Reservoir) หรือตัวเก็บกักโรคของเชื้อไวรัสโคโรนาที่คล้ายกับไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคซาร์ส และค้างคาว คือ แหล่งขยายและแพร่พันธุ์ (Amplification Host) จากข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าสัตว์ป่าและระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในฟาร์มและตลาดสดเป็นสาเหตุของการเกิดเชื้อโรคและแหล่งแพร่เชื้อโรคอุบัติใหม่

นอกจากนี้ยังพบว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคใต้ของจีน ส่งผลให้ความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ และเนื้อสัตว์ป่าแปลก ๆ เช่น ค้างคาว เพิ่มขึ้น ประกอบกับการขาดมาตรการรักษาความปลอดภัยทางชีวภาพในตลาดสด ยิ่งเป็นการเพิ่มโอกาสสูงให้เชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ติดต่อจากสัตว์สู่คน และเชื้อไวรัสยังมีความสามารถในการแพร่ติดต่อจากคนสู่คน และที่สำคัญการขาดความตระหนักในการควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล ประกอบกับการคมนาคมที่ทำให้คนติดต่อสื่อสารและเดินทางไปยังทั่วโลกได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้เชื้อไวรัสเหล่านั้นแพร่กระจายไปสู่คนทั่วโลกได้เร็วมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ นักวิจัยยังพบว่า เชื้อไวรัสยังมีความสามารถในการรวมกลุ่มกันใหม่ (Genetic Recombination) ซึ่งอาจจะนำไปสู่เชื้อไวรัสพันธุ์กรรมรูปแบบใหม่และโรคระบาดใหม่ ๆ เกิดขึ้น และยังคงพบข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า การเกิดขึ้นของเชื้อไวรัสที่คล้ายกับไวรัสที่เกิดในค้างคาวมงกุฎ ประกอบกับวัฒนธรรมการกินเนื้อสัตว์แปลก ๆ ทางภาคใต้ของจีน คือ โอกาสของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

สถานการณ์โรคอุบัติใหม่ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อมและสามารถดำเนินการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขสถานการณ์โรคติดต่ออุบัติใหม่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้จะมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ รวมทั้งจัดทำแผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ บูรณาการระหว่างหน่วยงาน จัดระบบการประสานงาน สนับสนุนการเตรียมความพร้อม

พร้อม รวมทั้งกำกับติดตามผลการดำเนินงาน โดยงานด้านหนึ่งที่จะมีความเข้มข้นมากขึ้นหลังจากที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ การสำรวจเฝ้าระวังและการประเมินความเสี่ยงโรคอุบัติใหม่จากสัตว์ป่าสู่คน

กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรคได้ให้ข้อมูลว่า โรคติดต่ออุบัติใหม่ทั่วโลกมีแนวโน้มมากขึ้นเนื่องจากหลายปัจจัย เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและพฤติกรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเดินทางที่สะดวกทำให้โรคแพร่กระจายอย่างรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งโรคติดต่ออุบัติใหม่ส่งผลกระทบต่อคน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทั้งนี้ การรับมือกับโรคติดต่ออุบัติใหม่เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและปัญหาอุปสรรคมากกว่าโรคติดต่อทั่วไป มีความเฉพาะเจาะจงในหลายประการ เช่น ธรรมชาติของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่ไม่สามารถคาดการณ์ขนาดปัญหาเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ และช่วงเวลาเกิดโรคได้ส่งผลกระทบต่อเตรียมความพร้อมและประสิทธิภาพในการรับมือ นอกจากนี้ ความรู้และข้อมูลข่าวสารของปัญหา มักจะยังไม่ชัดเจนในระยะต้น ทำให้เกิดความตื่นตระหนกในหมู่ประชาชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ง่าย ทั้งนี้ ในปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค ได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมบูรณาการและดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ พ.ศ. 2560–2564 (ระยะเวลา 5 ปี) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประเทศไทยสามารถลดการป่วย การตาย และลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ และให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสถานที่ที่ธรรมชาติที่มีค้างคาวอาศัยอยู่เพื่อให้เกิดท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย รวมทั้งมาตรการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานกับสัตว์ป่า ด้านสุขอนามัยและอาชีวอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน การให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับค้างคาวอย่างปลอดภัย การตรวจตราและเฝ้าระวังโรคตามด่านตรวจสัตว์ป่าและแนวชายแดน โดยให้ด่านตรวจสัตว์ป่าทั่วประเทศ ยกเว้นเป็นด่านตรวจสัตว์ป่าระหว่างประเทศ ตลอดจนจนถึงมาตรการปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามและจับกุมผู้ล่า ผู้ค้าสัตว์ป่า และผู้บริโภคสัตว์ป่าควบคู่กับการให้ความรู้ด้านกฎหมาย ซึ่งในส่วนของงานเฝ้าระวังป้องกันโรคดังกล่าว ได้บรรจุในแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ว่าด้วยการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การจัดการปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ต้องยึดหลักการความโปร่งใสของข้อมูลและให้ความสำคัญต่อสุขภาพประชาชนเป็นที่ตั้ง เหนือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทย

นอกจากนี้ ระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน รักษา และควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่แบบบูรณาการ ทั้งสุขภาพคน สัตว์ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ โดยมีภาคส่วนต่างๆร่วมดำเนินการแบบบูรณาการตามแนวคิด “สุขภาพหนึ่งเดียว” หรือ One Health เพื่อกำหนดทิศทาง นโยบาย และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพคน สัตว์ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม โดยที่ผ่านมามีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อความมั่นคงทางด้านสุขภาพของประเทศ ระหว่าง 8 องค์กร ประกอบด้วย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และสภาอากาศไทย

ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากปี 2562 ทั้งโรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ไข้หวัด โรคปอด

อักเสบ และโรคจากยุงเป็นพาหะ เช่น ไข้เลือดออก และชิคุนกุนยา รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่
อุบัติซ้ำ เช่น โรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19: Corona Virus Disease 2019) และโรคที่เกิด
จากพฤติกรรม โดยเฉพาะโรคไม่ติดต่อ (NCDs) ที่สามารถป้องกันได้ เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ฯลฯ
และโรคคอมพิวเตอร์วิชั่นซินโดรม ซึ่งพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ทั้งนี้การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนามี
งานวิจัยทางการแพทย์ของประเทศจีนเกี่ยวกับการติดเชื้อโควิด-19 ชี้ว่าฝุ่นละอองขนาดเล็กหรือ PM2.5 กับ
ไวรัสเป็นปัจจัยเกี่ยวพันกัน เนื่องจากฝุ่น P.M.2.5 ทำให้เกิดอาการระคายเคืองเยื่อปอด ปาก ทางเดินหายใจ
เมื่อเกิดการอักเสบแล้ว จะทำให้ไวรัสสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ง่ายขึ้น

การป้องกันและควบคุมการติดโรคที่ดีที่สุด คือ การระมัดระวังตัวเองไม่ให้ติดเชื้อโดยวิธีการ
ดังต่อไปนี้

1. การฉีดวัคซีน: วัคซีนที่มีอยู่ในขณะนี้ คือ Yellow fever และ Argentine Hemorrhagic
Fever ถ้าจะต้องเดินทางไปในประเทศที่มีความชุกของโรคสูง ควรฉีดวัคซีนก่อนเดินทาง โดยวัคซีนสำหรับ
Yellow Fever เป็นวัคซีนที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ มีรายงานผลข้างเคียงของวัคซีนน้อยมาก แต่ไม่
แนะนำให้ฉีดในเด็กอายุต่ำกว่า 9 ปี และหญิงตั้งครรภ์ โดยเฉพาะไตรมาสแรก

2. การป้องกันตนเองจากยุงกัด เช่น การสวมเสื้อผ้าสีสด แขนยาว ขาวยาว ทายากันยุงร้อยละ
20-25 Diethyl toluamine: DEET ที่ผิวหนังและเสื้อผ้า ถ้าเป็นเด็กอาจใช้น้ำมันตะไคร้แทนได้

3. การป้องกันตนเองถ้าต้องเดินทางไปที่มีการระบาดของโรค อาจต้องมีการตรวจสอบตาราง
เดินทางและข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย

4. ล้างมือเมื่อสัมผัสกับสิ่งคัดหลั่ง ที่สงสัยว่ามีเชื้อโรคหรือสวมถุงมือป้องกัน

จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า โรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติทั้งระดับ
ปัจเจกบุคคลและระดับมหภาคของโลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนวัฒนธรรมดั้งเดิมของมนุษย์
จนยากจะหลีกเลี่ยงได้ โรคอุบัติใหม่บางชนิดสามารถรักษาและป้องกันได้ แต่อาจจะกลับคืนมาแพร่กระจาย
และส่งผลกระทบต่อมนุษย์ได้อีก หากโรคอุบัติใหม่นั้นสามารถพัฒนาพันธุกรรมของตัวเองจนดื้อยาได้ ในขณะที่โรค
อุบัติใหม่บางชนิดยังไม่มียารักษาและยังไม่มีวัคซีนป้องกัน หรือยังไม่มีวิธีการรักษาที่แน่นอนชัดเจน แม้จะมี
การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่เหล่านี้อยู่อย่างต่อเนื่องก็ตาม ดังนั้น การเฝ้าระวังติดตามข้อมูลและการ
ป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคอุบัติใหม่ จึงถือเป็นค่านิยมใหม่ทางสังคมที่จะต้องตระหนักรู้และปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อให้เกิดเป็นสังคมที่ปราศจากการติดต่อหรือ
แพร่กระจายของโรคอุบัติใหม่ ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยได้มีแผนยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ สำหรับ
เป็นแนวทางในการป้องกัน เฝ้าระวัง รักษาโรคอุบัติใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วในปัจจุบันนี้ เช่น เชื้อ
ไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งโรคอุบัติใหม่นี้ถือเป็นความตระหนักรู้ร่วมกันของมนุษยชาติทุกชนชาติ ทุกศาสนา
ทุกวัฒนธรรม ที่จะต้องร่วมมือประสานสามัคคีในการเฝ้าระวังป้องกันไม่ให้โรคอุบัติใหม่เหล่านี้แพร่กระจายจน
ยากที่จะควบคุม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค, สถาบันบำราศนราดูร. (2555). **แนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยในกลุ่มโรคอุบัติใหม่ อุตุน้ำ และการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล**. สืบค้น 4 เมษายน 2563 จาก [http://bamras.ddc.moph.go.th/userfiles/5\(42\).pdf](http://bamras.ddc.moph.go.th/userfiles/5(42).pdf)
- กรมควบคุมโรค. (2560). **กรมควบคุมโรคเผย ไทยเสี่ยงโรคติดต่ออุบัติใหม่**. (18 มีนาคม 2560). จาก <https://www.hfocus.org/print/15573>
- คำทำนายโรคระบาดที่ไม่มีใครฟัง. (22 เมษายน 2563). **โพสต์ทูเดย์**. สืบค้น 23 เมษายน 2563 จาก www.posttoday.com/world/621599
- สศช. ยกวิจัยจีน ชี้ PM2.5 ทำคนอ่อนแอ เสี่ยง โควิด-19 เพิ่มขึ้น. (28 กุมภาพันธ์ 2563). **กรุงเทพธุรกิจ**. สืบค้น 4 เมษายน 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/868483>
- Active Surveillance. **เฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่จากสัตว์ (ป่า) สู่คนเชิงรุก**. (8 มีนาคม 2563). **กรุงเทพธุรกิจ**. สืบค้น 4 เมษายน 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/869684>
- Sunduca. (2553). **เตรียม 'รับมือ 6 โรคอุบัติใหม่'**. (19 สิงหาคม 2558). สืบค้น 4 เมษายน 2563 จาก [www.thaihealth.or.th/Content/18261-เตรียม 'รับมือ 6 โรคอุบัติใหม่'.html](http://www.thaihealth.or.th/Content/18261-เตรียม_รับมือ_6_โรคอุบัติใหม่.html)

ภาพอ้างอิง

- ท่อมเท 14 ชั่วโมง เผยภาพถอดรหัสพันธุกรรม ไวรัสโคโรนา 2019 แพทย์ไทยพบก่อนจีน. (2563). **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้น 30 เมษายน 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/1755163>